

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ira Libri Tres

De Meyer, Liévin

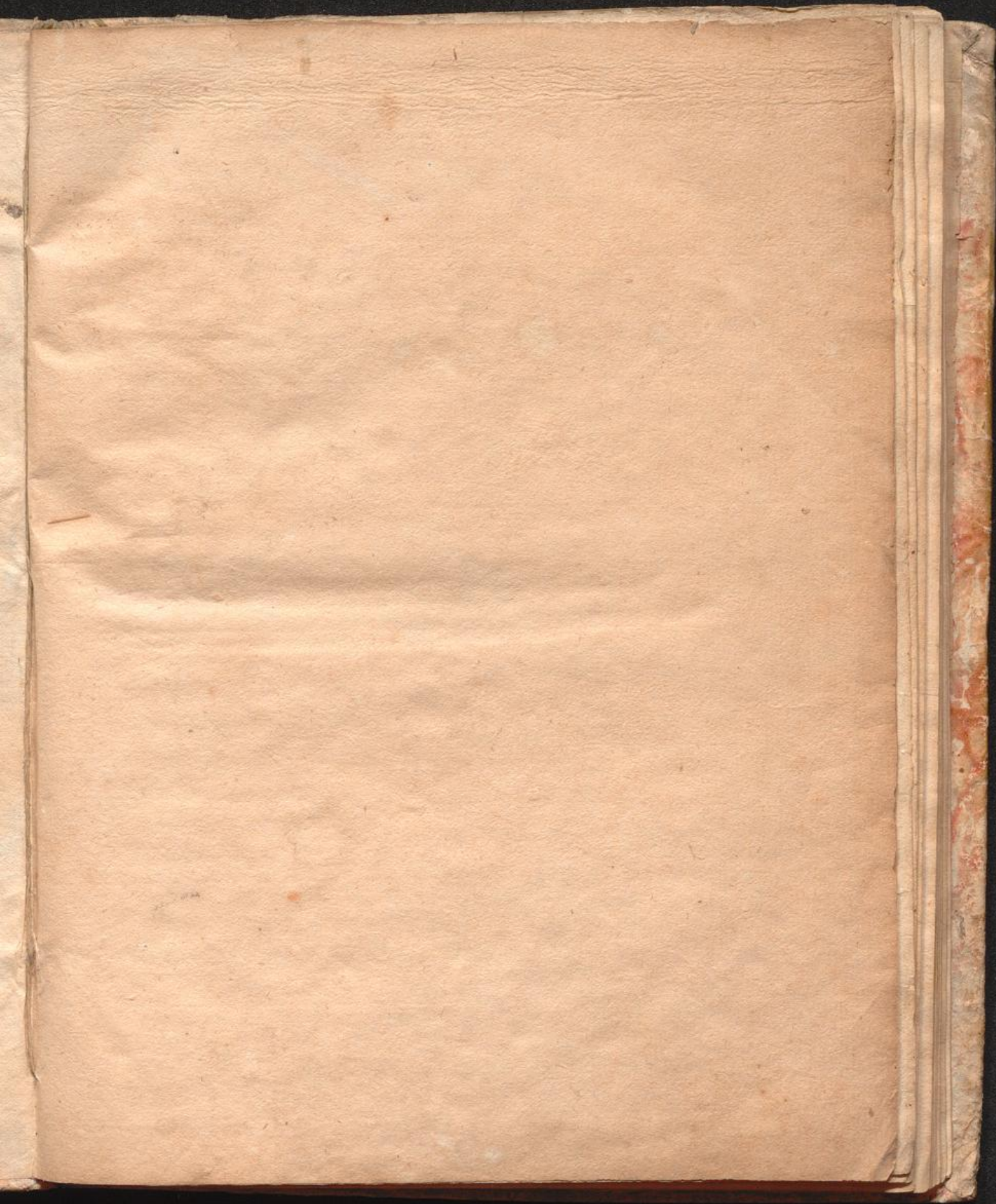
Antverpiae, 1694

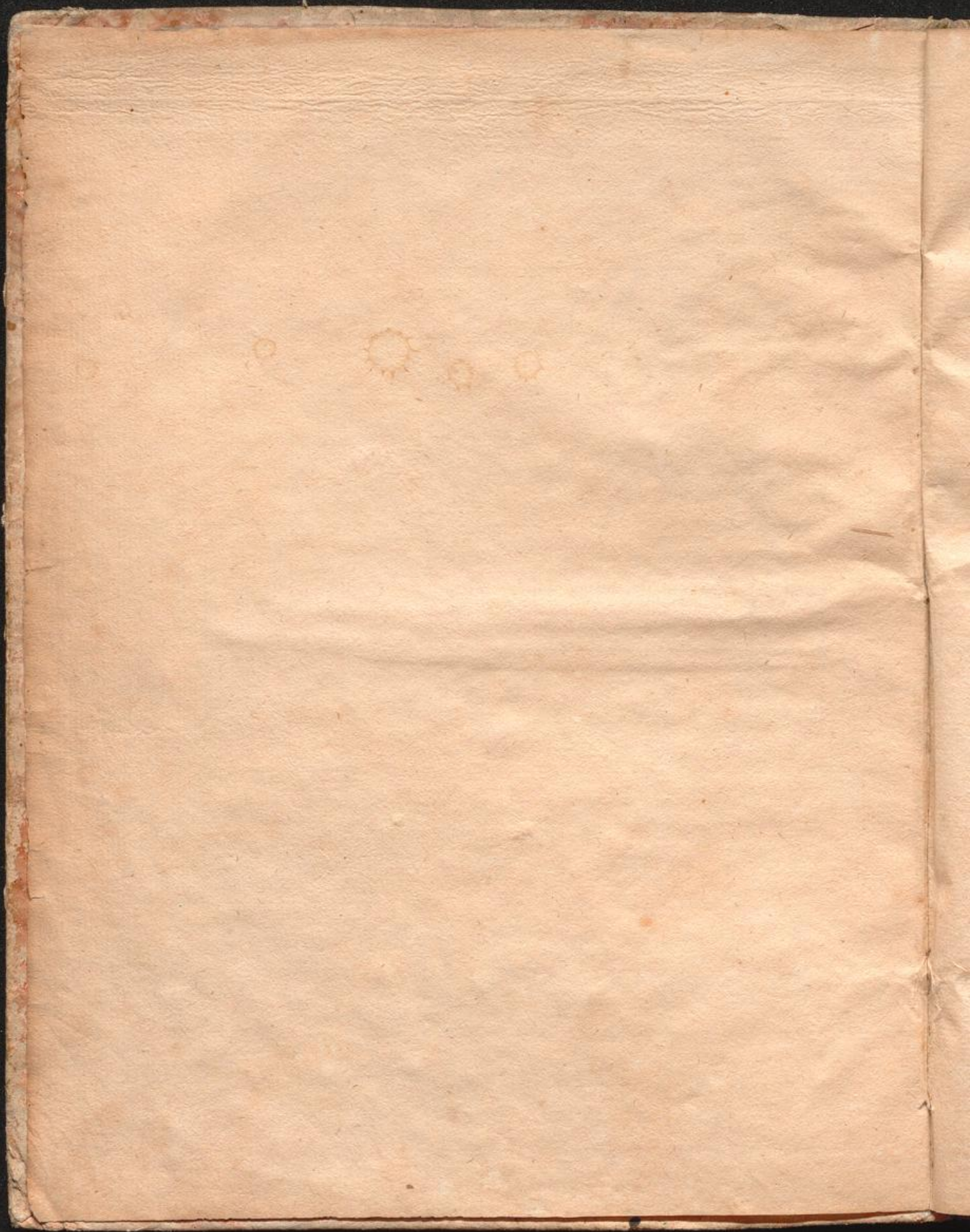
[urn:nbn:de:hbz:466:1-68620](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68620)

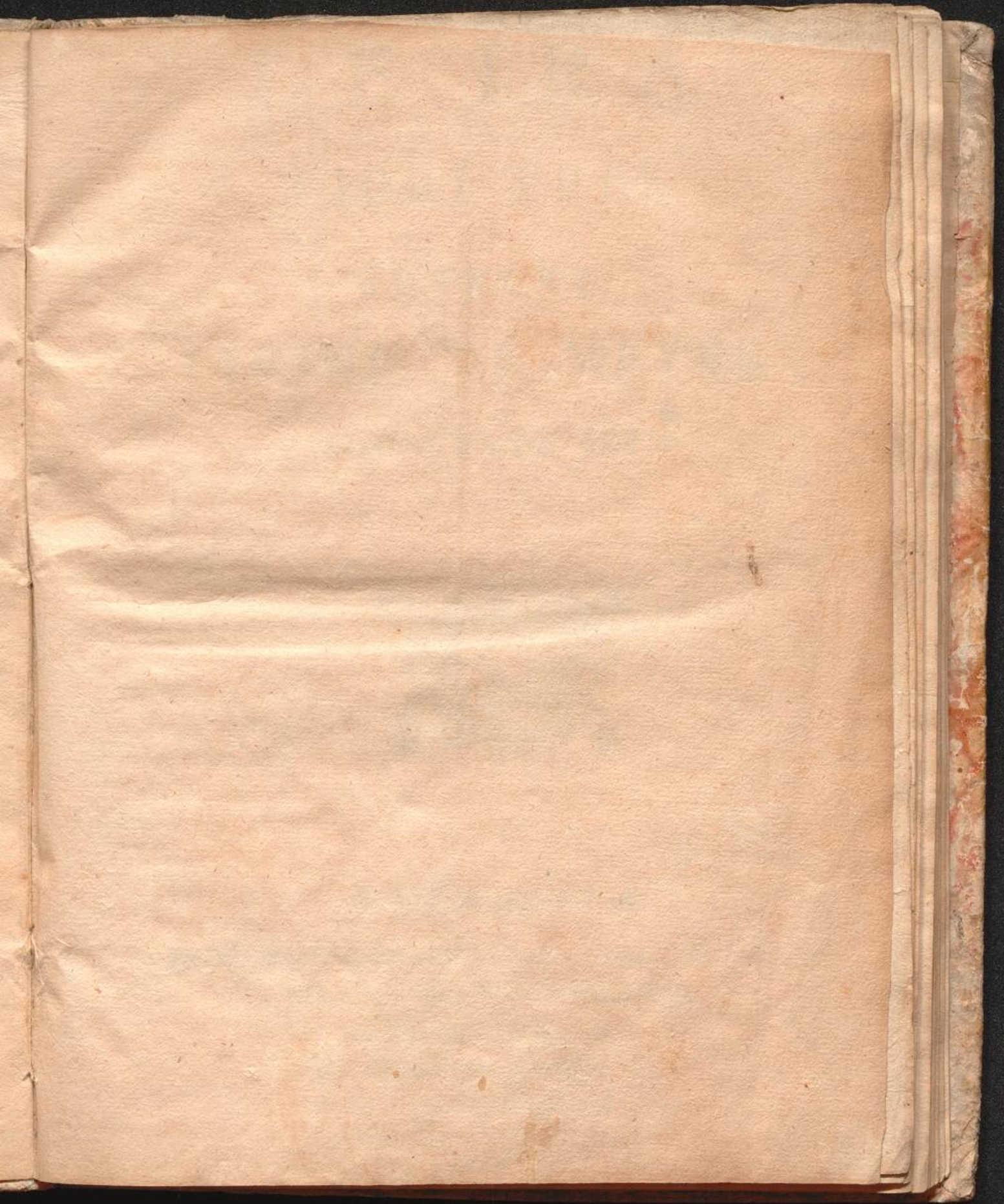
Th

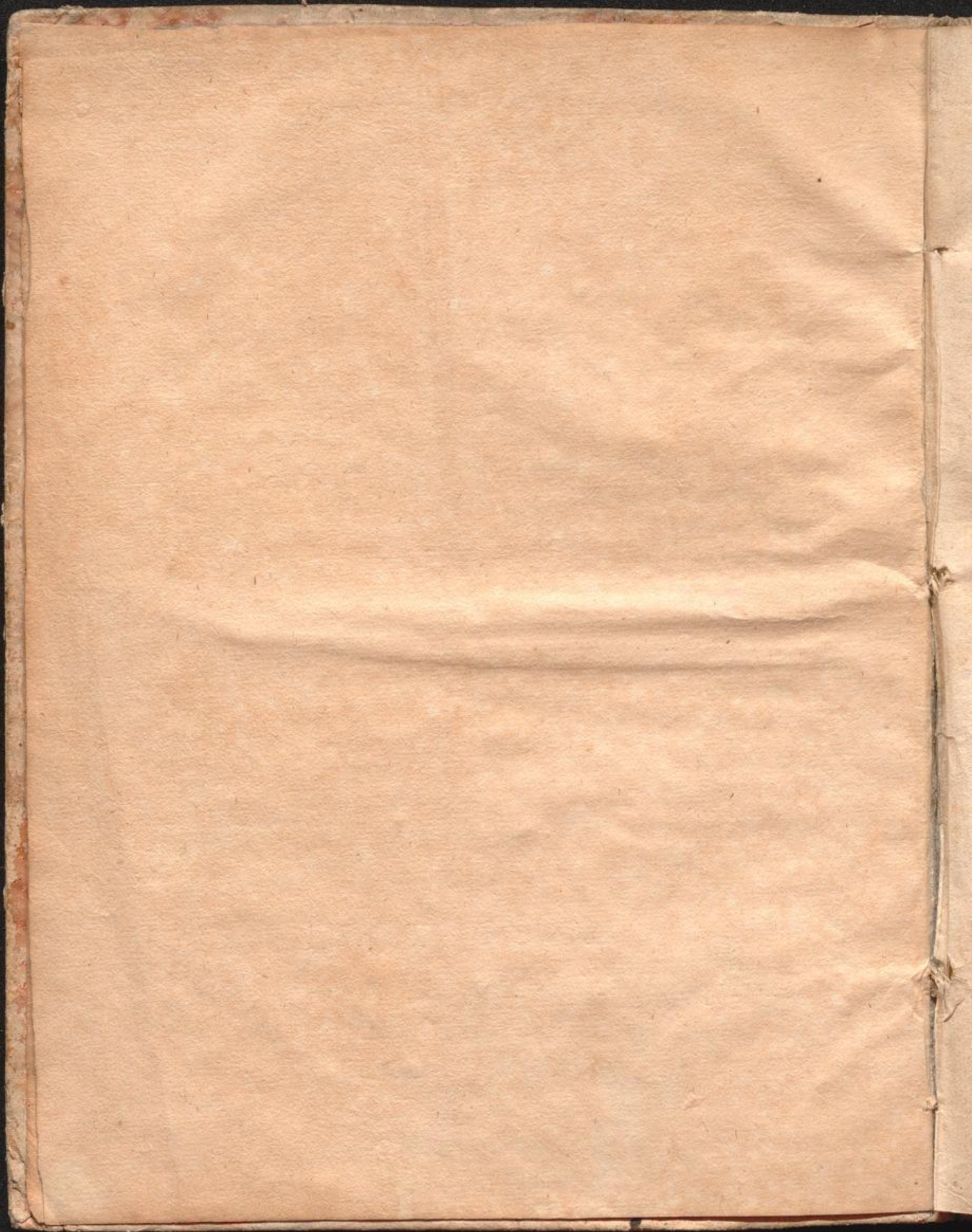
5789

Ph. 5789.

DE IRA

LIBRI TRES

AUTHORE

LIVINO DE MEYER

E SOCIETATE IESU.

Collegij

Universitatis

ANTVERPIÆ

Ex Typographia HENRICI THIEVLLIER, ad Fossam
Minorum, sub signo Gallinæ-albæ;

ANNO MDCLXXXIV.

Superiorum Permissu.

Societatis Iesu Paderb.

1703.

DEIRA

LIBRI TRES

AUTHOR

ELIVINO DE MEYER

E SOCIETATE IESU.

ANTVERPIA

Ex Typographia Haverlei Thevartier, ad Porsam

Minorum, sub signo Gallinae albae

ANNO MDCCLXXIV

Josephus Pannof.

PRÆFATIO AD LECTOREM.

Occe opusculo, amice Lector, de irâ mihi sermo est, humani generis hoste infestissimo. Quod quidem argumentum selegi eò lubentius, tum quod à nullo Poëtarum, quod sciam, tractatum sit hactenus, tum maximè quod præter concentum vocum ac syllabarum, quo auribus consulitur, utilitas quoque ad animos legentium derivetur. Quemadmodum enim nullum est animi vitium, quod Irâ vehementius sit, atque nocentius, nullum quo rationalis natura deformetur magis; itâ quidquam utilius esse vix potest, quam malo tam præcipiti medelam afferre, & hoc animorum extinguere veluti commune incendium. Paucula tantum monere visum fuit. Ac primum quidem propositæ materiæ gravitatem eam non esse, ut Heroici metri majestatem quasi suo quodam jure postulet. Quippe inter causas iræ atque irritamenta, quæ toto libro primo commemorantur, tam levia, tam tenuia, tam minuta occurrunt; ut quemadmodum est mirum animos nostros his commoveri ad iracundiam, ita prorsus videri possit inter formicas tonare, si quis ista sublimiore stylo expresserit. Accedit, quod iræ remedia, quæ potiores hujus opusculi partes tenent, suaviter animis instillanda sint, ac proindè citharam potius requirant, quam tubam. Denique sic res habent hodie, ut Elegiacum metrum citra Parnassi injuriam, non ad luctus solum, atque amores, sed ad argumenta quoque severiora accommodetur. Quid enim? ut ne Propertii pugnam Actiacam, & alia ejusmodi plura commemorem; quid, inquam, de ingeniosissimo Poëtarum censebimus, qui Fastorum libros, quibus continentur tam varia, tam à luctibus

bus aliena, tamen ad citharæ chordas exegit? Quid si etiam
Horatianum monitum secutus sim, ut de ferendo onere hume-
ros prius consularem, quam ad ingentem machinam infirmas
vires incautus afferrem? Etenim non eò oblivionis veni, ut te-
nuitatis meæ memor non sim. Isti Homerum, atque Virgilium
feliciter spirent, quibus altius Phæbus intonuit. Mecum præ-
clarè gestum erit, si has tenuiores Camænas eruditus lector
non omnino fastidierit. Alterum erat, quod lectorem moni-
tum volebam, à Poëta Christiano alienum non esse, ut Dia-
nam, aut Neptunum, aut Cererem, aut Jovem appellet, ex-
clametque nonnumquam Dii faciant! Non enim his loquendi
formulis ad scrupulum Poëtæ, ut Theologi solent, utuntur:
imò ne Gentiles quidem semper; sed Bacchum pro vino, Neptu-
num pro mari, Cererem pro frumento usurpant. Quippe aliud
est Theologum, aliud Poëtam agere. Enimverò ridiculus is sit,
& in Helicone peregrinus, si quis inter fabulas Religione mo-
vebitur. Verum isthæc non moror, multus & difficilis in re
notâ & pervulgatâ ne sim. Unum opto, ac voveo, ut ira-
cundi ad clementiam, animique moderationem, dissidentes ad
pacem & concordiam revocentur. Quem fructum si referant
Musæ, hic illis pro lauro erit.

DEIRA

LIBRI TRES.

Ram quę moveant cause, quę damna sequantur,
 Quaque ferox vinci possit ab arte, canam.
 Magnum humeris onus infirmis: O! quod
 mihi Numen

Materia dignis instruet ora sonis?
 Vatum Phœbe pater, quo vindice prima feruntur
 Sæcula barbariem deposuisse suam.
 Auspice te, cecinere rudes ignota Poëta
 Carmina: sim curæ pars ego parva tuæ.
 Tu meritò mitisque Deus, tu diceris author
 Pacis, inoffensæ cultor amicitia.
 Tu, Superos inter, citharæ cantûsque repertor,
 Parsque tibi primi nulla vigoris abest.
 Ergo ades, irarumque ortus ab origine prima
 Detege, nec cœptum desere vatis opus.
 Fallor? an arcanum tibiit præcordia Numen,
 Et novus Aoniis collibus ardor adest?
 Ut feret ardor, agar; quamvis quò semita nulla
 Ducit, inexpertas cogor inire vias.
 Anxius in ventos abeat timor. I mea parvo
 Cymba lacu: Musæ vela minora regent.

DE IRA LIBER I.

CAUSÆ IRÆ.

Semina principio iuvat invenisse furoris ;
 Unde oriens subitas excitet ira faces.
 Quæis veniat causis ; quo vires fomite ducat ;
 Unde habeat flammæ pabula certa suæ.
 Hoc opus : has remis faciles tranabimus undas.
 Proposita pars hæc prima secunda via.
 Non tamen antiqui repetam delicta parentis ;
 Et malè sacrilegâ poma revulsa manu.
 Hinc subiit seros scelerum genus omne nepotes ;
 Ivit in hæredes ut nova culpa suos.
 Hoc pelagus commune mali. Mihi rivulus iræ
 Quæritur. Hanc ripam remus , & aura leget.
 Sunt quibus est radix , & causa domestica morbi
 Bilis ; & infecti , vena , & quævis humor
 Nec bona temperies , & iusto parcior humor
 Et quæ corporibus plura nocere solent.
 Sicca nocet macies , & vis innata caloris,
 Orbibus & retrò lumina fixa cavis
 Et cava lividulis turgentia tempora venis,
 Ossaque per steriles conspicienda genas.
 Scilicet his , si fortè moyses , assurgit in iras
 Sanguis ; ut appositus , cum tumet igne vapor.
 Aut velut admoras rapiunt cita sulfura flammæ,
 Perque leves stipulas lapsa favilla volat.
 Sæpè etiam cum lacte bibit contagia dira,
 Uberibusque puer damna futura trahit.

Parcite nutrices cunis adhibere molestas,
 Absit & à tectis aspera semper anus.
 Hæc nocet exemplo; succis vitalibus illa:
 Tollenda arbitrio est utraque causa meo.
 Insunt materno vitiorum semina lacti,
 Haustraque furtivâ transitione nocent.
 Romulus arma tener primis tractavit ab annis,
 Bellaque finitimis movit acerba puer.
 Post nova fraternâ firmavit mœnia cæde
 Barbarus: haud tanti condita Roma fuit.
 Immitemque ferox duxit per prœlia vitam.
 Nutricem scires hunc habuisse lupam.
 Discite, mansuetæ præbere alimenta, parentes.
 Tempore vos illo bile carere decet.
 Si qua furens pueris lactentibus ubera præbet;
 Efferat ingenium prolis, iniqua, suæ.
 Et refert, quo quisque loco, quo fidere natus.
 Aërii motus corpora nostra regunt.
 Cernis ut oppositis variet regionibus æther,
 Inque suas zonas sectus ut orbis eat?
 Hæc riget ora gelu: pars uritur illa calore:
 Altera temperiæ gratior aura suâ est.
 Hæc animi pariter capiunt discrimina nostri:
 Iraque fervores sumit ab igne novos.
 Mitior hinc Belgis venit impetus, acer Iberis;
 Decolor & vires sideris Indus habet.
 Quid referam Lybico nascentes igne leones,
 Quasque sinu tigres Africa sicca foyet?
 Serpentesque feros, & monstra natantia ripis
 Celat in æstivis Nilus arundinibus.

Nostra peregrinis caret ora benignior urfis :
 Floret odoratis Belgica terra rosis,
 Quo magis in nostros veniat clementia mores ,
 Efficitur patrii conditione soli.
 Ipse vides , quid agant læsi contagia cali ;
 Inficit afflatu cum gravis aura suo.
 Lurida dum totos abscondunt nubila soles ,
 Noxque tenebrosis humida fertur equis.
 Corpora tunc languent pariter , nec inertia mentes
 Linqvit , & in lucem somnia longa tenent.
 At simul in roseis Zephyrus nitidissimus alis
 Fulsit : adest animis , corporibusque vigor.
 Carmina tum subeunt , subeunt Heliconia tempe ,
 Et volucres pulso dulcius imbre canunt.
 Quo raperis ? gyro puppis brevior feratur ;
 Arctius & pressâ contrahe vela manu.
 Non tantum faciles agitat vis sideris iras :
 Hæc est de minimis causa futura mali.
 Fortius irritant animos , acuuntque furorem
 Vina ; nec ebrietas litibus ulla caret.
 Non tibi de nihilo , Liber , Deus ille vocatur :
 Nempè quod à cyathis libera verba volant.
 Pessima libertas mentis convitia linguæ
 Sufficit , & rixis uda taberna sonat.
 Tunc subit attonitas præceps audacia mentes ,
 Iratâque volant pocula jacta manu.
 Vulnera tunc mappâ deterges cruda rubenti :
 Sobrius at partes manè dolentis ages.
 Vina movent animos furiis ; nimiumque caloris
 Vitis habet : vino pes , ratioque labant.

Illius imperio fortissima pectora cedunt ;
 Rarus & ex illo turbine victor abit.
 Majus Alexandro nil Græcia protulit olim :
 Illi finitimos vincere , ludus erat.
 Sceptra triumphatis , Nabathæa ad litora , Persis
 Movit ; jamque Oriens sub pede totus erat.
 Omnia qui vicit , tamen est superatus ab irâ :
 Principium cladis vina fuere novæ.
 Vina ferox suasere scelus , cædemque probrosam.
 Hæc nota tot palmis una pudenda fuit.
 Clyte jaces ; neque te Medæ læsere sagittæ.
 Nempe tuæ titulum mortis amicus habet.
 Principis , & Baccho victi , nocuere furores ,
 Jactaque cum cæcis missilis hasta minis.
 Victor ut extremos Bacchus penetravit ad Indos ,
 Tunc primum audaces vertit ad arma manus.
 Curribus Eoas cœpit tunc jungere tigres ,
 Militibusque suis tela gerenda dedit.
 Olim contentus raras dare parcus uvas ,
 Fundebat Nymphis pocula sola suis.
 Capripedesque inter Satyros , Faunosque bicornes ,
 Collibus in patriis pacis amator erat.
 Hactenus innocuo mortales fonte bibebant ;
 Nec fuerant ullis condita vina cadis.
 Prodigus at postquam populis sua munera misit ,
 Et peregrina malo crevit in orbe fitis :
 Tunc pariter lites , pariter venere furores ,
 Pectora cum flammis incaluere novis.
 O quoties subitus turbat convivia clamor !
 Nec timet offensos ebria turba lares !

O quoties feros repetens conviva penates,
 Immeritæ vexat dulcia membra domus!
 Vina nocent, turbantque animos ratione sepultâ,
 Qui poterit vino parcere, mitis erit.
 Fallere nec tutum est nocituro tempora ludo.
 Semper diffidii semina ludus habet.
 Victor es? audaci surgent fastidia victo;
 Et tua, materies, palma, furoris erit.
 Quidquid ages, referesve; animo feret ille maligno,
 Teque reum fraudis suspiciosus aget.
 Non bene jactata est, digitisque morata pependit
 Alea, nec cœptâ volvitur illa viâ.
 Nunc trochus obliquo fallet te cardinis ictu:
 Transmittet veritâ porta sinistra viâ.
 Nec si juraris, quamvis per Numina, credet.
 Nulla erit arbitrio res dirimenda tuo.
 Ludendique unus leges, & tempora ponet;
 Donec in extremæ sidera noctis eas.
 Tum tibi subjiciet patientia læsa furorem,
 Nec poteris longæ tædia ferre moræ.
 Non raro & ferro pugnabitur, exitus ille
 Crebro damnandis lusibus esse solet.
 Hei mihi quàm magno spes lucri constat inanis!
 Dum sua victori palma cruenta venit.
 Quamlibet hæc rata sunt; tamen his graviora supersunt,
 Pluraque libertas quæ tua peccat, habet.
 Ecce subit, vexatque recens præcordia febris,
 Alternâ repetens frigida membra die.
 Aut premit articulos, res immedicabilis, humor;
 Difficilisve cavo stat tibi dente dolor.

Languida vel stomacho tibi nausea surgit inani ;
 Vel tibi dat somnos tussis anhela breves.
 Protinus aut famulum non aptè strata moventem ;
 Aut puerum , bilis quem tua stringat , habet.
 Cymbala tinnitu lædunt , lusorque catellus
 Vapulat , & domino , quæ placuere , nocent.
 Pocula præcipuè succis si dantur amaris ,
 Sive parat ferrum , seu parat ignis opem :
 Tum celer erumpit furor in fastidia : necte
 Illo , quid deceat , tempore cura tenet.
 Quid facitis ? frustra verbis lenitis amici.
 Asperitas nullis ista levanda modis.
 Ite procul ; tetrico solamina vestra nocebunt :
 Non uxor poterit , non soror apta loqui.
 Non , si cum cithara veniat solator Apollo ,
 Pectora jucundis leniat ille sonis.
 Corporis infirmam rapiunt contagia mentem :
 Hinc mala difficilis pabula morbus habet.
 Sed tamen & venia est magno concessa dolori ;
 Culpaque censores vix habet ista suos :
 At tu ne causa , caveas , levioire traharis.
 Sæpè graves flammæ parva favilla movet.
 Ecce (quis hoc credat ?) varians Fortuna furorem
 Incitat , atque iræ semina casus habet.
 Fortè tibi messis sitientibus uritur agris ,
 Et negat optatas aridus annus aquas :
 Aut pecori scabies , aut turbo grandinis uvis ,
 Aut nocuit teneris cana pruina fatis :
 Aut lucri cupidum fallit mare ; vel rapit hostis ,
 Mercibus & gaudent barbara vela tuis :

Ureris heu ! queruloque sonat tibi lingua tumultu ;
 Forfan & in Superos verba proterva jadis.
 Si vacat exemplis , me teste , recentibus uti ;
 Accipe ; mendaci non capiere fide.
 Nuper arundiferi recubabam in litore Scaldis ,
 In temere errantes lumina fixus aquas.
 Lintea prospicio summâ candentia pinu :
 Impulerat curvos utilis aura finus.
 Sed nihil est aurâ fallacius ; errat , & omni
 Tempore , quod timeat , navita rector habet.
 Dum loquor , exortis variant Aquilonibus Austri.
 Vertit prora latus : lapsaque vela cadunt.
 Ecce furit , dubiisque parat convitia ventis ;
 Navita , & in Boream jurgia cæca movet.
 Ac pede ter feriens summæ cava texta carinæ,
 Devovet ad stygios vela , ratemque lacus.
 Quid facis ? exclamo ; quæ mentem insania versat ?
 Improbe , non nostris legibus aura fuit.
 Numinis arbitrio venti veniuntque , caduntque ;
 Et tenet , impulsas aut movet unda rates.
 Irrita sed volucres rapuerunt verba procellæ ,
 Nec potuit moniti certior esse mei.
 Atque utinam justis saltem rationibus ira
 Sæviat , & causæ par eat illa suæ !
 At leve nescio quid , vix ut tibi dicere possim
 In furias animos præcipitare solet.
 Quid fuit , ut pectus percussit ense Timanthes ,
 Verterit & proprias , in sua fata , manus ?
 Causa levis : nequirit , quem sæpe tetenderat , arcum
 Flectere , conatu deficiente senex .

Commodus immeritos fornacibus ussit ephebos;

Balnea frigidulis, causa fuistis, aquis;

Hunc rapit in præceps turbati causa soporis;

Illum lapsa cavâ pocula forte manu:

Pileus hunc vento raptus, vel pallia limo

Obsita, vicina prætereunte rota:

Aut ictum pedibus, dum respicit atria, limen;

Clavis & angustæ non satis apta seræ.

Sive oculos subito surgens tibi stringit eunti

Pulvis, ab obliqua subvolitatque via:

Seu te detinuit nimbus rus ire parantem;

Seu festinatum turba moretur iter:

Sive quis è populo cubito premit: ocyus iua

Exilit, & geminum lumina fulmen habent.

Hei mihi! quam celeri rapiuntur pectora motu.

Quam venit à vento magna procella levi

Vidi ego, qui clausas quatibat calcibus ædes;

Tardior occurrens, causa, minister erat.

Vidi ego, quæ raptos laniabat stulta capillos;

Quod fuerat tenui faucia pectus acu.

Comere difficile est dominas, quas forma superbas

Inflat, & immodici eura decoris habet.

Pectinis hanc dentes, hanc dura sedilia lædunt;

Hanc cruciat laxæ ruga relicta toga.

Non satis à medio redimicula vertice pendent,

Gemma nec errantes colligit apta comas.

Aut nodo properans ancilla erravit in uno,

Nec speculum iusta præbuit illa manu.

Poscit ut ora laver, vel candida brachia tergat?

Si tepet, accusat; si calet unda, nocet.

Quamlibet officio studeas, studeasque decoro;
 Nil satis exactum, quodque probetur, erit.
 Quid referam natos curis rivalibus ignes,
 Dum tuus alterius læsus amore dolet?
 Hoc est, cur spreti coeant in cornua tauri,
 Cur sonipes viso calcitret acer equo.
 Hæc Lybicos eadem stimulat vindicta leones.
 Res est, crede mihi, plena furoris, amor.
 Respice solventes Tyrio de litore Teucros,
 Fæminaque insani testis amoris erit.
 Arserat Ænea miserabilis hospite Dido:
 Callidus hanc Paphio læserat igne puer.
 Illa quidem regni sceptrum dotale paterni
 Obtulit; infidæ dona superba moræ.
 Illa etiam infestas ratibus causata procellas,
 Differri timidum sæpè rogavit iter.
 Aut non ventus erat velis satis aptus ituris,
 Aut cava laxatæ texta novanda ratibus.
 Et, quæcumque animum poterant mollire fugacem,
 Addidit; inconstans si remaneret amor.
 Scilicet ardentem Lavinia perculit uxor,
 Et prælata suo nupta Latina thoro.
 Nox erat: urgetur monitu properare Deorum;
 Ille jubet demptâ pandere vela morâ.
 Sensit amans Dido (quis enim benè fallat amantem?)
 Sensit, & ardores non tulit ipsa suos.
 Ergo ut sublatis albescere jam freta velis
 Conspicit; instantis tristitia signa fugæ:
 Quo fugis? exclamat; scopulis crudelior ipsis!
 Huc oculos saltem, perfide, verte tuos.

Dixit,

Dixit, & insanum gladio finivit amorem.
 Concidit ipsa suas sanguine sparsa manus.
 Scilicet ultor Amor, si quando resistitur illi,
 Fulmina de facibus vibrat acuta suis.
 Quæ fuit everſæ ratio, niſi fæmina, Troiæ?
 Grajus ut Iliacas perdidit ignis opes.
 Quod niſi Priamides Helenen rapuiſſet adulter,
 Nulla ſalo vindex claſſis itura fuit.
 Qui rapuit captam Briſeida primus Achilles,
 Alterius doluit ruruſus amore rapinæ.
 Diſtulit in decimum vindex furor Ilion annum.
 Tantum in amante odium, flammaque læſa valet.
 Nec minus Ambitio triteſtæ movet atra procellas.
 Hæc inimicitia femina lata jacit:
 Regibus hæc Reges committit, & arma miniſtrat.
 Arſuras bellis ſubjicit illa faces.
 Ambitio Actiacæ ſignum fatale ruinae
 Concinit: Joniæ quod meministi aqua.
 Viveret intacti felix Regina Canopi,
 Anguibꝯ haud victas implicitura manus.
 Viveret; auguſtæ ſi non capitolia Romæ
 Sperafſet remis vincere poſſe ſuis.
 Illa quidem Latias animo jam ceperat arces,
 Claſſe potens, profugi viribus aucta ducis.
 Victor at Auguſtus fugientia vela ſecutus,
 Fæmineas Nilo compulſit ire rates.
 Victa fuit, mauroque perit Regina veneno:
 Has mulier pœnas ambitionis habet.
 Ipſa etiam immiteſ Injuria fuſcitât iras.
 Læſus honor tanti prima favilla mali.

Sapè aliquis ferrumque libens tolerabit, & ignes,
 Corporis & poterit parte carere sui:
 Nec cadet adversis animi constantia rebus,
 Mitiaque in medio verba dolore dabit,
 Idem si læsa subeat discrimina famæ:
 Anguibus asperior, quos rota tangit, erit.
 Hæc est scylla vorax, hæc irrequieta Charybdis,
 Naufragii tabulas hæc habet unda tui.
 Quamlibet hæc firmas fregerunt saxa catinas.
 Semper ab hac animus vulnera parte tulit.
 Utque animi variant, ita non feriuntur eodem,
 Dissimilis plebem causa movere solet.
 Ecce piger lotis, baculoque feritur asellus,
 Verberibusque latus; tergoraque icta sonant.
 At sonipes visam virgæ salit acer ad umbram,
 Et faciles motus nobilis ardor habet.
 Dissimulent alii, generosos verba laceffunt.
 His falsis innocui syllaba, fulmen erit.
 Infelix animis sedet hinc discordia læsis:
 Pax abit; extremo vix reditura die.
 Donec aves silvæ, maturas messis aristas,
 Oceanus conchas, Hybla fovebit apes:
 Dum Parthi pharetra pugnabunt, classe Britanni;
 Austria subjecti dum caput orbis erit:
 Semper inextinctas injuria nutriet iras.
 Hæc & amicorum funere trita via est;
 Hinc triviis crux multa stetit, cadesque loquuntur
 Marmora, funestis sanguinolenta notis.
 Obruor incepto; nec habet mea cymba regressum:
 Et patet in cursus area lata meos.

Aptius

Aptius æstivo spirantibus aëre ventis,
 Populeæ numerum coner inire comæ:
 Aut referam citius, quot apricis collibus herbæ,
 Quot rutilent toto sidera clara polo:
 Quam quot sæva modis subit in præcordia pestis,
 Quosque nocens stimulos vira furoris alit.
 Paci fastus obest, irasque superbia magnas
 Excitat: exemplum non leve Cyrus erit.
 Mœnia cincturus motis Babylonia castris
 Iverat, & regni liquerat arva sui.
 Et poterat locus ille capi, quia nuda vacabant
 Mœnia præsidio; plenaque pacis erant.
 Amnis iter prohibet (Gynden dixere priores)
 Fonte celerat largo, vorticibusque frequens.
 Pontibus injectis longa est mora: nare per undas
 Imperat. hi fluctus, Rege iubente, secant.
 Lactis erant similes nivea cervice jugales,
 Et soliti currum ducere Regis equi.
 Abripit ex illis aliquem violentior amnis;
 Mergitur hic præceps, vorticibusque perit.
 O! quantum armatus valuit furor! urbe relicta,
 Saxiit in surdas ultor inanis aquas.
 Regis ad imperium ripæ finduntur, & undis
 Deficiens, siccum præbuit amnis iter.
 Barbarus exultat, vindictaque gratior illi,
 Imperium captæ quam Babylonis erat.
 Cyre quid immeritos rabiem convertis in amnes?
 Sensus abest illis: iraque vana tua est.
 Æquum erat irasci populis, hostique merenti.
 Tu victor: pœnas ille daturus erat.

Nunc tibi neglecti perit fortuna triumphæ,
 Exitus hic cæcis mentibus esse solet.
 At repetamus iter; nocituri cuncta furoris
 Semina, propositum pandere suadet opus.
 Dissimulare nefas: vitium commune revelo.
 Accipe; habet sensus candida musa meos.
 Plus æquo sibi quisque placet, plus arrogat æquo:
 Dotibus & nostris turba superba sumus.
 Ut celer à Belgis nigros porteris ad Indos,
 Terra suos mores barbara quæque probat.
 Quisque lubens audit propria præconia famæ;
 Rarus in alterius laude disertus erit.
 Sive cupis stultum, sive hoc puerile vocari;
 Res tamen, utrovis nomine, certa venit.
 Ille cupit doctus, cupit hic formosus haberi;
 Huic sua nobilitas, sit licet empta, placet.
 Hic rudis eloquio, se iudice, vincit Ulyssem;
 Divitis hic titulo, Consulis ille tumet.
 Hoc est, cur minimam vocis movearis ad umbram,
 Irritat flammæ ista favilla tuas.
 Experiare licet; te teste fatebere culpam,
 Teque reum noti criminis intus ages.
 Sapè etiam ambiguo nocuit vox edita sensu;
 Et malus interpres, pejor & hostis eras.
 Quid facis imprudens? quid sensu verba sinistro
 Accipis, in luctus ingeniosè tuos?
 Falleris: hic verbo te lædere noluit isto.
 Tu tibi, quod non est, fingis inepte scelus.
 Sic vaga nocturnus properans per rura viator,
 Quam peteret ferro nescius, umbra fuit.

Nocte

Nocte fatigatos sic anxius occupat horror,
 Somnus & hostiles fingit adesse manus.
 O! ubi simplicitas antiqui candida mundi?
 Dum colerent humiles Numina prona casus.
 Illo, non aliquis caros lædebat amicos
 Tempore, non belli noxia cura fuit.
 Pax erat, & nullæ, quas fastus parturit, iræ;
 Nullus ab ambiguis vocibus, error erat.
 Ancipitesque soni rigido censore carebant.
 Grande nefas: reptos velle putare dolos.
 Nunc superis terrâ, per crimina nostra, fugatis,
 Alter in alterius vocibus ultor adest.
 Nec pudet à veris alienos fingere sensus,
 Nec pudet arbitrio quæque notare suo.
 Scilicet in pejus declinat serior ætas,
 Gensque parum simplex, nec sine fraude sumus.
 Fama quoque, & facti veniens temerarius index
 Obfuit, & menti vulnera cæca dedit.
 Dispereat! lingua quicumque nocere susurra
 Sustinet, & medios dissipet aura sonos!
 Néc tamen inquiris, veri si criminis index
 Venerit: arbitrium prævolat ira tuum.
 Nuntiet ut falsum, rumore movebere falso.
 Dii faciant, lentè credulus esse velis!
 Quæritis Hippolytum Theseus cur limine pulsum
 Perdiderit? facti causâ noverca fuit.
 Illa quidem falsum narraverat improba crimen:
 Devovet hunc furiis non minus ille suis.
 Phædra quid exultas, odioque extinguis amorem?
 Gloria, privigno parcere, major erat.

Tu quoque debueras non tam cito credere *Theſeu*:
 Innocuus patriis non raperetur equis.
 Cur Cephalum Procris vetiti damnavit amoris?
 Auribus infelix credidit ipſa ſuis.
 Dum furit, & crimen properat viſura mariti,
 Vanus, & heu! ſerò cognitus error erat.
 Quid moror exemplis? nimium ſtudioſa ſuſtreti,
 Et nimis in pejus credula turba ſumus.
 Suſpicio quoque ſapè nocet: ſi tangeris illâ,
 Lædit, & in tacito pectore vulnus alit.
 Sive aliquis fixo ſpectat tua lumina vultu;
 Ureris, & fixus crimina vultus habet.
 Sive quis è turba, populo plaudente, cachinnat;
 Iudicio riſus te petit ille tuo.
 Non venit ad cœnam conviva vocatus eandem?
 Cauſa latet: ſed, te iudice, factus erit.
 Huic brevis eſt ſermo? properata ſilentia culpas.
 Nempe aliquid, quod te celat amicus habet.
 Ille morâ peccat, lentuſque ſalutat euntem.
 Tuſſiit hic: tuſſis ſed tibi ficta venit.
 Semper ab alterius factis, ſunt integra quamvis;
 Materiam culpæ ſuſpicioſus habet.
 Quò non fraus penetrat? verbo non læderis ullo?
 Languidus, &, ſocio iudice, lentus eris,
 Ille tuos dictis animos ſtimulabit amaris.
 Ille dabit cœneri ſulfura viva tuo.
 Arguet & timidum, niſi ſi vindicta ſequatur;
 Et cupiet famæ velle favere tuæ.
 Turpis adulator! quid in altas vimina ſilvas,
 Aut quid Carpathiis fluctibus addis aquas?

Parce animum blandis, scelerate, laceſſere verbis

Ut nihil adjicias: ſponte diſertus erit.

Non eget impulſu, nimium quoque prona furoris

Semita; ſed frænis impedienda fuit.

Altera, ſed levior, rixas tibi cauſa minores,

Morum diſparitas, ingeniique parit.

Inter tot comites, poterit tibi quilibet alter

Quidlibet, offeſa non prohibente, loqui.

Hic tibi diſſimilis fato, & natalibus horis,

Dicat idem: verſa fronte ſeverus eris.

Dic mihi, quid cauſæ? neſcis. Hoc ſcilicet unum eſt:

Non ſatis ingenio convenit ille meo.

O miſer! atque feris magis intractabilis iſtis;

Qui ſocio, cauſâ deficiente, noces.

Hoc neque pacatos patietur pectoris ignes:

Judicio numquam cedere velle ſuo.

Cum ſemel immotam ſubiit ſententia mentem,

Permanet, atque animo fixa, tenaxque ſedet.

Si quis in adverſum victor rationibus urget,

Diſplicet; audacem te mala cauſa facit.

Sæpè furens aliquis, cauſâ deceptus inani,

Subſtitit, erroris conſcius ipſe ſui:

Pergit, ut errorem celet: pudor ipſe furentem

Incitat, & culpæ pœnituiſſe piget.

Adde quod & curæ, niſi ſi modereris & illas,

Difficilem faciunt, perpetuiſque labor.

Præcipuè cum fervet opus, rebusque laborat

Mens intenta ſagax, ingeniumque vigil.

Tunc neque commotæ ſonitum tolerare fenestræ;

Nec potis es vocem, ſi qua loquentis erit.

Nec moderata dabis responsa rogantibus ; & te
 Risus secreta lædet ab usquè domo :
 Quin etiam eventûs spes irrequieta secundi ,
 Successuque carens, causâ furoris erit.
 Forte feret gladium, iustus dare pallia servus ;
 Non intellectis promptus abire sonis.
 Tardius aut domini peragens mandata moratur ;
 Aut responsa celer, non tamen apta, refert.
 Impatiens subit ira animum ; procul ire iubetur
 Ocyus à vultu rusticus ille tuo.
 Quid ? quod inops victus, vacuæque incommoda mensæ
 Irritant animos, impatiensque sitis ?
 Nudaque paupertas sociis comitata querelis,
 Cum fert angusto tempore nullus opem.
 Immoderata citas causant jejunia rixas,
 Et faciles iras venter inanis habet.
 Quid ? quod avaritiæ sordes ; nec honesta tuenda
 Cura domûs, paci mentis obesse solet ?
 Perdita res levis, & lapsæ jactura scutellæ
 Angit, & in querulos concitat ora sonos.
 Non aliter, quam si Parthus prædator avitas
 Auferat, & raptas ignibus addat opes.
 Credis & hoc ? nummus digitis elapsus apertis,
 Volvitur ex oculis, non sine bile, tuis.
 Verre pavimentum, & laxis admittite fenestris
 Lumina : palpantes decipit ille manus.
 Intereâ frustra quærentem tœdia lædunt,
 Iraque de minimâ surgit acerba morâ.
 Ille latet tenui rimæ celatus hiatu,
 Angulus extremo continuitve sinu.

Non rarò & sceleri scelus est via. Sape nocentes
 Urget, & in furias Aeneas ultor agit.
 Noxius Eumenidum stimulis agitur Orestes,
 Non poterat culpæ non memor esse sua.
 Illius ante oculos manes venere cruenti,
 Nigraque perpetuas attulit umbra minas.
 Hinc terror, Furiaque, & mens excita tumultu,
 Horrendisque brevis somnus imaginibus.
 Penthea quis nescit, scelerati & fata Lycurgi?
 Improbis est furiis notus uterque suis.
 Singula quid referam? numerum sua copia vincit,
 Semper & exhaustis ulteriora patent.
 Nam neque frondosa glandes numerabis in Ida,
 Atque oculos fallax vincet arena tuos:
 Et tibi conanti causas censere furoris,
 Usquè fatigato, quod superabit, erit.
 Præteriturus eram morosæ fata senectæ.
 Quis nescit querulum carpere cuncta senem?
 At tu, si sapias, quidquid narrare parabit,
 Annue: iudicio gaudeat ille tuo.
 Arguis? extremos in flammam colliget ignes,
 Concutiens canum voce tremente caput.
 Quid tamen esse putem, cur sit morosa senectus?
 Anne quod infirmis mens, ratioque labat?
 An quod in effæto minuuntur corpore vires,
 Morborumque senes triste fatigat onus?
 Anne decere putent canis censoribus uti;
 Temporis & nostri de levitate queri?

Et meliore notâ describere sæcula lapsa,
 Utque recens atas deteriora ferat?
 Quidquid id est, veniam querulæ concede senectæ.
 Sic tibi canitiem Dii, sine lite, ferant!
 Pars exacta novi, superest pars altera, cursus.
 Hac mea tantisper cymba moretur aquâ.

DE IRA LIBER II

DAMNA IRÆ.

Actenus irarum stimulos, causasque canebam.
 Quos petiit portus, nostra carina tenet.
 Majus iter superest. Ventis cita carbasa nautæ
 Tollite: de Pindo fortior aura venit.
 Dum faveat, & vires faciunt, nec pectore Phœbus
 Dexter abest; iræ damna dolenda canam.
 Ordior à signis. Sunt & sua signa furori;
 Nec caret indiciis ira propinqua suis.
 Titan nube latens, repetitaque litora mergis,
 Auditique procul murmura lenta maris:
 Prædicunt trepidis ventura tonitrua nautis.
 Intonat exigua, certa procella, morâ.
 Et sua tempestas animo est; rabiemque futuram
 Mutato veniens indicat ore color.
 Impatensque oculi fulgor, fronsque aspera rugis,
 Hirtaque casaries, instabilisque gradus:
 Et tremulæ cum voce genæ, jactataque latè
 Brachia, & in validos ora soluta sonos.
 Omnibus his ardens animus conatibus iram
 Nuntiat: his ducibus bella propinqua monet.
 Ipsæ etiam dant signa feræ: neque calce minaci
 Parcit arenosam lædere taurus humum.
 Annosoque furens exercet cornua trunco,
 Prælia mugitu sollicitatque truci.
 Colla paludosis inflari vidimus hydris,
 Et dare percusso sibila dira lacu.

Nec minùs antra feri terrent Hircana leones,
 Unguibus, aut fulvâ cum tumet ira jubâ.
 Ipse vides ut fulmineis aper horridus instet
 Dentibus; ut nigrâ lumina fronte roter.
 Usque adeò in faciem prodit, nescitque latere,
 Adventûsque notas dat furor ipse sui.
 Non tamen iratis facies erit omnibus una.
 Palluit hic: illi vultus, & ora rubent:
 His clamosa venit rabies: his muta, tremensque;
 Hæc vaga, & instabilis forma coloris erit.
 Non magis apparet variata coloribus iris
 Solis ab adversis cum rubet arcus equis:
 Quam variè dubiâ facies mutatur in irâ,
 Formaquæ diversas accipit una notas.
 Diffugiunt torvo Decor, & Clementia vultu.
 Fœta Meduseis anguibus ora putes.
 Quid? quod & authorem lædit, minuitque vigorem
 Corporis, & damno pascitur ira tuo?
 Quid, quod agit dubiam præceps infania mentem,
 Ipsaque lux animi, nube premente, fugit?
 Vidimus à rabie toros torpescere sensus,
 Nullus in exangui corpore motus erat.
 Vidimus & misero pectus trepidare tumultu.
 Sunt quoque, quos subito diriguisset ferunt.
 Adde quod infirmis pulmonibus ira cruorem
 Misit, & in stygiis vulnere lavit aquis.
 Lenior ut fuerit, neque peccet funere semper;
 Exemplis tamen est illa timenda tibi.
 Possè nocere sat est, felix! quicumque periclo
 Alterius, didicit possè carere suo.

Neve putes rectæ domitam rationis habenis
 Possè regi : victas non dabit ira manus.
 Montanas citius fræno compescere tigres,
 Et poteris fœtæ ponere jura lupæ.
 Aggeribus veluti ruptis it spumeus amnis
 Victor , & effusas per fata volvit aquas :
 Cum pecus , & prensos imis in vallibus agnos
 Abripit ; & fragiles procubuere casæ :
 Haud aliter frænis victrix ruit ira solutis
 Omnibus , & toto volvit in orbe minas.
 Non illam gemino populi sub sole jacentes,
 Non vitare polis subdita regna valent.
 Quà rubet Eois radiis ; quà terra diurnis
 Uritur ; Hesperis quà cadit axis aquis :
 Quà Boreasque , Notusque volant ; victricia signa
 Figit , & à tota gente tributa petit .
 Et non ulla tamen sexûs discrimina curat ,
 Nec faciunt anni , tutus ut esse queas .
 Non pueros , non ira senes , mediamque juventam .
 Præterit : imperio cuncta potente premit .
 Nec premit ex æquo . Variant effectibus iræ ,
 Et minus hic ; illic plus feritatis habent .
 Exoritur facilis , facilis quoque deficit idem ,
 Et furor in puero nil nisi verba ciet .
 Impetus in teneris non est violentior annis ;
 Sic cita de paleâ flamma , brevisque venit .
 Sæpè tamen lacrymæ pueris funduntur inultis ,
 Et cum non possint lædere , posse volunt .
 Dulcè adeò vindicta malum est : minuitque dolorem
 Lædendi studium ; sumptaque poena placet .

Cur senibus furit ira minus? quia scilicet ignis,
 Et vigor, annoſo ſtipite, rarus adest.
 Cum ſubit ira ſenes; trepidantia verba palato
 Hærent: & geſtu res peragenda venit.
 Quod ſi forte mali feriunt, baculove minantur,
 Ultima tum vires exerit ira ſuas.
 Mox velut in cineres ſopitus labitur ignis,
 Sic ætate furor deficiente cadit.
 Fæmina (grande malum) ſtimulis agitata furoris,
 Vindiçtæ cupidas aptat acerba manus.
 Scilicet hinc genus hoc Bacchas dixere furentes,
 Penthea quas Regem dilaniſſe ferunt.
 Crede mihi, raro didicerunt parcere læſæ.
 Jure Hecubam fecit fabula priſca canem.
 More canum triviis coëunt: latrare putares:
 Totaque famineâ compita voce ſonant.
 Cauſa levis ſatis eſt; ardent in prælia linguæ.
 Siſte precor, ſi quis forte viator ades.
 Ecce ſubit torvâ violentior illa Medusâ;
 Altera fert raptâ cominus arma colu.
 Nec mora, turbati rapiuntur fronte capilli,
 Nudaque ſubductâ brachia veſte patent.
 Calcibus immixtis pugnatur, & unguibus uncis,
 Læſaque jactatæ dantur in ora manus.
 Et maledicta volant Ætnæis plura favillis,
 Ut motant Briareus, Enceladusque latus.
 Hoc plebs more furit. Meminit matrona decôri.
 Illa ſupercilio, cum ſubit ira, tonat.
 Fulminat illa oculis, & longa ſilentia ſervat,
 Verbaque majeſtas pondus habere facit.

Acrior ira viris , & ad horrida promptior arma ;
 Odit verborum prælia : rebus agit .
 Lite viri demptâ , faciunt compendia ferro ,
 Telaque pro verbis , scutaque pulsa sonant .
 Cum foret Æacidæ clypei successor habendus ,
 (De merito iudex Græcia tota fuit .)
 Dicitur his Ajax , castris cum staret Achivis ,
 Dulichium verbis increpuisse ducem .
 Si dubia est virtus ; clypeus jaciatur in hostes .
 Qui poterit ferro quærere , victor erit .
 Non Ithacus verbis mecum contendat Ulysses .
 Marte probet : cur non , quæ petit , ense refert ?
 Dixit , & aspiciens , quam texit ab Hectore , classem ,
 Torva per ideas lumina volvit aquas .
 Conticuitque ; animo vocem indignante virili .
 Magnum aliquid semper , quæ tacet ira , parat .
 At tu fallaci nimium ne fide sereno .
 Non habet eventus pax violenta bonos .
 Ille cavis vivax latitans sub nubibus ignis ,
 Quo minime credis tempore , fulmen erit .
 Bella intus cædesque sonant , occultaque venis
 Crescit , & ardores colligit ira novos .
 Ergo ubi , iudicibus Danais , postponitur Ajax ;
 Atque Ithaci clypeum lingua dilerta tulit :
 Ecce tacens , animoque tegens Telamonius iram ,
 Pectoribus ferrum , quæ patuere , premit .
 Tunc quoque jam moriens oculos contorsit in hostem ,
 Atque odium cineri iussit inesse suo .
 Tantum animo latitans valuit furor . Occidit Ajax ,
 Sigæaque cadit sanguinolentus humo .

Nec minus occultis agitatur fœmina flammis,
 Celat ubi ardores mens taciturna suos.
 Tunc caput in patrem cæsi Philomela nepotis
 Jecit, & est epulis turpiter ulta nefas:
 Cum furor inclusus; raptæque injuria linguæ
 Non habuit promptos, quos daret ore, sonos.
 Dum potuit Medea loqui, moderatius arsit.
 Sustinuit natos perdere muta suos.
 Quidquid celatur, nocuit magis: utile sæpè,
 Ædibus accensis, pandere tecta fuit.
 Flamma minùs laxata nocet: de carcere vires
 Sumit, & impositum turbine jactat onus.
 Famineâ tamen est constantior ira virorum.
 Placari longâ vix solet illa die.
 Ut citò mutatur, variisque affectibus errat:
 Fœmina; sic parvâ præterit ira morâ.
 Firmius ingenium maribus natura, feroxque,
 Propositive tenax pectus habere dedit.
 Permanet in longos furor indelebilis annos,
 Inque odium crebrò flamma virilis abit.
 Ut semel hæc animos subiit, penitusque resedit,
 Omnia contemptâ, fœdera, pace ruunt.
 Non satis utilitas, non commoda publica mentem
 Flectere, non ratio, consiliumque valent.
 Pergama quis nescit decimum cecidisse sub annum?
 Prælia cum lustris gesta duobus erant.
 Cur malè tot messes tardi pugnavistis Achivi?
 Non venit ad fortes gloria lenta manus.
 Nam licet objecit pro caris pectora muris,
 Causa moræ Danais non tamen Hector erat.

Oderat

Oderat impatiens Agamemnona laesus Achilles,

Oderat : hinc lentè diruta Troia fuit .

Pugnabant Danaï ; citharam pulsabat , & ultrò

Vindictæ studio desidiosus erat .

Ecce petunt classem , sigæaque litora Troës ,

Dardanias ratibus subjiciuntque faces .

Hector adest , animoque ferox insultat Achivis ,

Et victor multa cæde superbus ovat .

Pelides ubi nunc ? ubi nunc vulcanius ensis ?

Olim ter stygio membraque tincta lacu ?

Puppe sedens aliquâ spectat certamina lentus .

O pudor ! ô patriæ miles acerbe tuæ !

Ergo cum toto rabies dominetur in orbe ,

Effectu variat , dissimilisque sibi est .

Igne tument graviore viri : scintilla inventam

Parva movet : medium fæmina vulnus habet .

Hæc ferit ira reos : infontibus illa minatur :

Hæc brevis est : longâ permanet illa morâ :

Illa , quod hostis abest , peregrinas fertur ad oras ,

Audax longinquo pandere vela mari .

Illa palam gladiis , & apertis dimicat armis :

Cautior insidias ista latenter agit .

Hæc , quod vindictæ non est data copia , frendet :

Ira suum diris devover illa caput .

Est quoque , quæ vestes laceret furibunda , Deosque

Non timeat vanis lædere velle minis .

Consule præteritos , Romana volumina , fastos ,

Notaque sacrilegi regna furoris erunt .

Hic , quia tempestas jactaverat æquore toto ;

Augustas scopulis impuleratque rates :

Neptunum in numero vetuit censere Deorum,
 Sceptraque cæruleo sustulit uda Deo.
 Exhibiturus erat populo spectacula Cæsar
 Ludicra, Romano conspicienda foro.
 Ordinibus geminis geminum processerat agmen,
 Promptaque erant pharetris aurea tela suis.
 Undique gens excita novos visura triumphos
 Venerat: ornatas flore tegente vias.
 Jupiter immissis dirimit spectacula nimbis;
 Festaque lux, casu, nubila rota fuit.
 Impius excussis Cæsar petit astra sagittis,
 Immeritum pharetrâ sollicitatque Jovem.
 Credibile est lapsas Regem periisse sagittas.
 Pars populi certè vulnere fronte tulit.
 Ut semel hæc animos rabies excæcat ovantes,
 Sidera vix alto tuta fuere polo.
 Relligioque fugit terras exosa nocentes;
 Et Pietas aris exulat; ore Pudor.
 Aurea majestas templorum, atque aurea signa,
 Vasaque sacrilegâ raptâ fuere manu.
 Nil adeò sanctum est, quod non violaverit ira,
 Vix licuit tuto sceptrâ tenere Jovi.
 Stulta Gigantei quis nescit prælia belli,
 Cum tumidus cælo Pelion esset iter?
 Enceladus, Briareusque, & vasto corpore Cæus
 Stabant: pro telo, pars bona montis erat.
 Centimanusque Gyges alto prædator Olympo
 Ivit, & audaci terruit astra viâ.
 Quæ fuit, ô yates, fingendi hæc monstra libido?
 Dicite, si veri fabula pondus habet.

Dicite,

Dicite, quid validis pubes Ætneâ lacertis,
 Ossaque Peliaco vertice pressa, velint:
 An, quod habent magnas furor, atque insania vires,
 Ista Gigantei corporis ossa notant?
 Anne, quod impietas comes est adjuncta furori,
 Fingitis in superos prælia gesta Deos?
 At, nili me sacrâ fallit caligine Phœbus,
 Iudicio vera est utraque causa meo.
 Parcite divinos falsi damnare Poëtas.
 Vera, sed injectâ plurima nube, canunt.
 Tartara sic Orpheus, sic Dædalus aëra rupit,
 Æquor Arionæ sic domuere lyra.
 Nec tamen antiquos latuit sapientia vates,
 Crede mihi, vulgo non penetranda canunt.
 Discite, post cælo pulsos Jovis igne Gigantes,
 Difficiles ausis turpibus esse vias.
 Discite, sacrilegæ post improba prælia turmæ,
 Opprimat auctores ut gravis ira suos.
 Ter tonuit Jovis alta domus, tria fulmina misit:
 Enceladus contra ter ferus arma tulit.
 Fulminis at quarti percussus creditur ictu
 Trinacriæ victum supposuisse latus.
 Neptunus scopulis Ægæona vinxit acutis,
 Naufraga quem vasti verberat unda maris.
 Porrectusque jacet volucres passurus edaces,
 Infernâ Tityus præda perennis aquâ.
 Talibus exemplis subjectus dicitur orbis,
 Et sua majestas tuta fuisse Jovi.
 Quid tamen ista juvant? nova nos in tela rebelles
 Surgimus, & cælo gens inimica sumus.

Arma laceffito furor infert cæcus Olympo,
 Noſtra profanatos nec timet ira Deos.
 Trita, frequenſque via eſt, teſtes aſciſcere Divos
 Criminis, & Superis perfida verba loqui.
 Sub pedibus legesque jacent, Rectumque, Piumque:
 Imperium, exactis legibus, ira tenet.
 Hæc docet, audaci perſuria dicere lingua:
 Hæc docet, aſperſas ferre cruore manus.
 Imperat illa faces alienis addere tectis,
 Raptaque nocturno præmia ferre dolo.
 Regibus hæc aconita parat, Bacchumque nocentem
 Inficit, & gemmâ mixta venena natant.
 Illa etiam natis contemnere juſſa parentum
 Suaſit, & in fratres fratribus arma dedit.
 Bella furor Thebana movet; primique parentes
 Fleverunt viduæ funera prima domûs.
 Cum fratrem antè aras maxillâ crudus agreſti
 Perculit, & vindex ivit ad aſtra cruor.
 Iſta quidem noſtri primordia peſſima mundi,
 Et nova privati bella fuere laris.
 Heu! quantum exemplum nocuit! diſcordia vires
 Sumpſit, & hæredes inficit atra ſuos.
 Lite vir & conjux, verbisque procacibus ardent,
 Inque odium pietas conjugialis abit,
 Læſus amor fractis, quarit divortia telis;
 Quam cuperet ſocii vincla ſoluta thori!
 Jurgia ſuccedunt: utinam quoque verbera ceſſent!
 Quæque vetant claude plura videre feræ.
 Hic quia natali fratrem præceſſerat uno,
 Arguit, & verbis imperioſus agit.

Majori parere minor negat : insonat omni
 Pugna domo , & tardè conciliatur amor .
 An similis silvis rabies reperitur in altis ?
 Suspicio ingenium mitius esse feris .
 Non furor hic catulos sub eadem rupe jacentes
 Cogit in alternas unguibus ire jubas .
 Cætera qui vastant , deprædanturque leones ,
 Mutua concordia fœdera pace colunt .
 Nos tamen , enixa est partu quos mater eodem ,
 Non pudet in proprium vertere tela genus .
 Non scelerata pudet committere prælia dextris ,
 Et consanguineis cædibus ire truces .
 At Solem puduit , dum currus vertit in ortum ,
 Noxque Thyesteas occulit alta dapes .
 Quodque nefas ausa est tectis Philomela sub altis ,
 Devovet , & serò post sua fata gemit .
 Quid privata cano ? velis majoribus ire
 Convenit : ecce parat Regius arma furor .
 Odrysius sine lege furens , sine jure Tyrannus ,
 Perfida , neglecto fœdere , bella mover .
 Jam vires Asiæ , & gaudentes sanguine Parthos ,
 Et Tanaim , & Nilum sub sua signa vocat .
 Hei mihi ! quam largo dirimetur sanguine bellum !
 Oppida quot longo Marte perusta cadent !
 Ille quidem Europam prædari barbarus omnem
 Ardet , & Austriaca tollere sceptra domo .
 Quà properant , mæstis collucent omnia flammis ,
 Arvaque , pro rastris , ungula pullat equi .
 Ense senes , puerique cadunt : captiva juvenus
 Ducitur : accipiunt barbara vincla manus .

Ira præit, comitesque Nefas, Fraudelque sequuntur,
 Sibilaque anguiferis longa dedere comis.
 Parthe quid exultas? causæ Deus ultor iniquæ
 Imminet, & lævum Mars tuus omen habet.
 Ecce laceffit justissima prælia Cæsar
 Conferet, & Superos ad pia bella trahet.
 Parcite Dii, nostrolque duces servate secundi.
 Criminibus vacuas prosit habere manus.
 Auguror: Eoræ flebunt sua funera matres.
 O quantâ furor hic clade piandus adest!
 Insonuere tubæ: concurritur. Hei mihi quantis
 Funeribus tardas continet Ister aquas!
 Sed tamen hinc aquilas video superare minaces,
 Inque Scythas belli grande reclinat onus.
 En Bavarus, Lotharusque Ducis fugientibus instant,
 Inque acies pronas hasta Latina volat.
 Gratia Diis, domuique tuæ mirissime Cæsar.
 Principe te, noster Dravus, & Ister erunt.
 Tu tibi sic similem videas adolescere prolem,
 Ut per pulchra sui facta parentis ear.
 Deque tuis cingas natorum tempora lauris.
 O! pars sit voti nulla caduca mei!
 At vos præcipites in perfida bella Tyranni,
 Nequidquam in vanas impulit ira minas.
 Tot cæsæ Mavorte acies, populataque flammis
 Arva, tot in subitos mœnia versa rogos:
 Tot desolatis squalentia rura colonis,
 Telaque, & in timidas vincula jacta manus:
 Omnia sunt culpæ, monumenta perennia vestræ.
 Tot scelerum facies ira cruenta parit.

Arque

Atque utinam Eois furor hic mansisset in oris!
 Cur tamen & nostris finibus arma sonant?
 Parcite Christiadum populi, gladiosque cruentos
 Ponite: sat nostri sanguinis ensis habet.
 Quid fraterna juvat toties in bella coire?
 Ite per Euxini litora capta maris,
 Ite per & fines Asiæ, Solymæaque regna.
 Hic pretium justî nobile martis erit.
 Palmiferum nemus, & Superis quoque cognita tempe,
 Et juga, cælestes quæ tetigere pedes.
 Et trepidus, jam nunc turbato flumine Nilus,
 Quasque Oriens vobis abstulit orbis opes.
 Vana precor. Nostro gliscit discordia mundo,
 Et furor ex omni prælia parte movet.
 Hinc tonat impulsis iratum classibus æquor;
 Puppibus illisis saxa Britanna sonant.
 Mille rates coeunt, & rostrostris rostra laceffunt,
 Decolor & fessis Nereüs errat aquis.
 Quæque olim parvis fidebat currere remis
 Gallia, jam ponto maxima vela parat.
 Parte aliâ torvi quatiuntur cornua Rheni,
 Et malè fert dominos utraque ripa novos.
 Nec Latiis Martem licuit vitare colonis,
 Iraque trans Alpes agmina celsa movet.
 Sæpè Pyrenæi rubuerunt sanguine montes;
 Nostraque vix pacem Belgica novit humus.
 Nulli tuta quies. Cruor undique, & undique cedes:
 Diminuunt vires mutua regna suas.
 Quò tamen hic belli fervor? quid quæritur armis?
 Jugera nempe soli paucula victor habet.

Hoc pretium pugnae. Valeant ensesque, tubeque:
 Pax mihi, non amplo limite, tuta placet.
 Non ego sum, quem bella juvent; me propter Ibêrus
 Prælia cum Gallo milite nulla geret.
 Dives ero, nido modo ne subducta recenti
 Ova mihi desint, micaque pura salis.
 Quemque prius duxit salientem linea piscem,
 Ille mihi prædâ divite major erit.
 Felices quibus ista licent! sed scilicet ira
 Invidet, & Belgis insidiosa manet.
 Ut redeat pax alma tamen, mæstosque revisat,
 Miles & emeritum sublevet ense latus:
 Non ideò totis fugiet regionibus ira.
 Hæc etiam mediâ prælia pace movet.
 Quid referam fractos civili turbine fasces,
 Raptaque per longas membra cruenta vias?
 Seditio ut populos in bella domestica movit?
 Hoc Thebe, hoc periit Martia Roma modo
 Cæsaris asperfit fusus capitolia sanguis
 Quis credat? Bruto vulnus ab hoste tulit.
 Tullius ille potens quondam, cervice recisâ
 Nunc jacet: hæc linguæ præmia Consul habet.
 Proh pudor! ex illis figuntur pallida rostris
 Ora, quibus trepidos juverat ante reos.
 Nec Batavis desunt exempla recentia terris,
 Tractaque perque vias funera, perque domos
 Hunc furor infixo rapuit crudeliter hamo:
 Illum saxa, citâ grandine plura, petunt.
 Scuta foro, gladiique sonant. Subit atria victrix
 Turba: per ardentem effugit ille manus.

Exoritur

Exoritur clamor facibus per inania jactis,
 Consulis & priscae diripiuntur opes,
 Et nihil intactum violenta licentia plebis
 Præterit: immensum est singula velle queri.
 Non mihi si missæ veniant Helicone puellæ,
 Pegaseæque sacro fonte bibantur aquæ:
 Totaque sic faciles subeant præcordia Musæ,
 Versibus ut cedat Græcia prisca meis:
 Damna satis cæci valeam memorare furoris,
 Materiâ vires uberiore cadent.
 Confer in Jönio nascentes equore pisces,
 Confer in Ascreis gramina nata jugis.
 Adde vagos fluctus: numero vincuntur, & iræ
 Fertior damnis noxia messis erit.
 Herculeis cecidit pestis Lernæa sagittis,
 Quamvis vulneribus cresceret illa suis.
 Hæc nova millenis cervicibus Hydra renascens
 Pullulat. Alciden da mihi, victus erit.
 Ne tamen ex omni lateat vos parte venenum,
 Indicio musæ nota fit ira meæ.
 Noscere nunc labor est; post debellabimus hostem:
 Si modo promissam Delius addat opem.
 Vos quoque, qui sevæ petitis solamina pestis,
 Ante decet tanti discere damna mali.
 Parte patent aliquâ; totis in viscera cultris
 Ibimus: huc oculos vertite quisque suos.
 Ira per obstantes properat læsura propinquos,
 Consiliumque odio vera monentis habet.
 Nec refert geminæ fuasurus fœdera parti,
 Sollicitus pacis conciliator eas.

Vidi ego pugnantes stricto concurrere ferro :
 Nullus & in populo , qui prohiberet , erat .
 Scilicet in medios qui se projecerit enses ,
 Mutua dum prohibet vulnera , læsus abit .
 Utque agitur cæco pulsâ ratione tumultu ,
 Omnibus obscuras injicit ira manus .
 Cambyfes Syriis uncas præcidere nares
 Jussèrat , atque imis tollere labra genis .
 Grande nefas ! tamen in captos ita sæviit hostes .
 Post ferus ipse suis non minor hostis erat .
 Æthiopum populi tumido parere Tyranno ,
 Jussaque longinqui ferre tributa negant .
 Hos procul à Persis Indus submoverat amnis ,
 Tutaque ab ingenio gens erat illa loci .
 Cambyfes fremit impatiens , amensque repulsâ
 Æthiopes subito perdere Marte parat .
 Jamque ingens nigros exercitus ibat ad Indos ,
 Quò tulerat vires Persia tota suas .
 Quò ruis imprudens ? regio caret illa colonis .
 Quà properas , densis montibus aret humus .
 Non Cereris , vitifve ferax ; non gramina tellus
 Ulla , nec errantes parca ministrat aquas .
 Parce sine annonâ temeraria bella movere .
 Utilior votis proxima messis erit .
 Differ opus ; mora sæpè juvat . Declivior annus
 Contrahit , autumno jam properante , dies .
 Per tamen arentes exercitus ivit arenas .
 Præbebant inopes pabula rara viæ .
 Prima fames frondes , virgultaque mollia quærit .
 Qui poterat ficum carpere , dives erat .

Carduus, urticæque graves, tribulique, rubique
 Et coria ignoto mollia facta lacu :
 Ultima, post glandes miseris alimenta fuerunt ;
 Pellebant avidam putria stagna sitim.
 Pars leto cecidere : fugæ pars terga dederunt.
 His quoque vix macies ossa perusta tegit.
 Funera movissent alios, cladesque suorum.
 Rex tamen incultis montibus urget iter.
 Sortirique ferus mandat, decimumque necari.
 Impia fatales accipit urna notas.
 Sortibus eductis, cecidit pars icæta securi :
 Vitam pars, comitum morte, superstes alit.
 Quis non has epulas voluit postponere fato ?
 Hei mihi ! quam multis vota fuere mori !
 Instat adhuc cœptis, laniatâ parte suorum,
 Dirus, inhumanis barbariorque lupis.
 Sed timuit ne forte datâ traheretur ad urnam.
 Hoc rabies uno victa timore fuit.
 At vos, quid furia valeant, hinc discere cautos
 Convenit : alterius dulce valere malo est.
 Hostibus elapsis, in proxima sævit Erinnyis.
 Sæpius à focio vulnus amicus habet.
 Scilicet ut nullo discrimine fulmina lædunt,
 Ut feriunt flammis obvia quæque suis.
 Utque trahunt magnæ nimium vicina ruinae,
 Læsaque pars damnum proximitate tulit :
 Sic procul à cæco, moneo, procul este furore.
 Quæ manet : exitium turba propinqua feret.
 Annæum juveni conjunxerat aula Neroni.
 Illius hic Princeps : ille magister erat.

Usus amicitie magnus; Senecamque docentem
 Audiit; hinc mores composuitque suos.
 Atque utinam seros probitas mansisset in annos!
 At mala principiis obstiterit ira bonis.
 Illa peregrinas Annam misit in oras.
 Hunc procul à Latio Corsica cœpit humus.
 Quid tibi nunc virtus, præceptaque mitia profunt?
 Iram quid domitam legibus esse tuis?
 Quid laudata iuvat clementia? pelleris exul.
 Officio merces redditur illa tuo.
 Sed tamen exilio gaude, neque respice Romam.
 Eheu! quam multum sanguinis illa biber.
 Proximus ut quisque est, ita Cæsaris ocyus armis
 Occidet, atque iræ victima prima cadet.
 Te quoque, si redeas, licetoris sica cruenti
 Balneaque humano plena cruore manent.
 Quin etiam, ut fama est, materna cæde Tyrannus
 Haud timuit diras commaculare manus.
 Scrutatufque uterum, spirantibus ausus in extis
 Quærere, delituit quo puer ante, locum.
 I nunc, aude aliquem meritis sperare favorem,
 Teque piis tutum moribus esse puta.
 Quid potuit nato conjunctius esse parente?
 Et tamen à nato vulnera mater habet.
 Scilicet arma magis quam foedera novit, & ira
 Ipsa patrocini jura caduca facit.
 Nomina Amicitiae, Fidei, Pietatis, Amoris,
 Barbara sunt: nec, quo se tueantur, habent.
 Creditur hoc etiam? post fata cruenta suorum,
 Ipse suum rupit barbarus ense latus.

Hoc est, quod Superi contorquent denique fulmen.

Hic Jovis, Enceladus, vindicis igne jacet.

Istos iusta petit, caelo victore, Gigantes

Pœna, nec auctores deserit ira suos.

Fulmina sunt, cæcâ pressi caligine sensus:

Fulmina sunt, furis mens agitata novis.

Fulmina sunt, ætium propria in præcordia ferrum.

Hos furor eventus sanguinolentus habet.

Vindice, crede mihi, rarò caruere furentes;

Casus & aut illis, aut Deus ultor adest.

Finge tamen nullo pœnæ terrore teneri:

Iraque securum præstet ab hoste latus.

Vindicibus careat furor, & dominetur inultus:

Te timeant cuncti: nullus ad arma vocet.

Quam tamen hoc miserum est, Pœnorum more leonum

Vivere, nec vacuas cædis habere manus?

Volvere terribiles oculos, semperque minari

Prælia: sollicitis omnibus ire trucem:

Fœdus amicitia violare; odisse propinquos;

Mitia non aliquo tempore verba loqui?

Vindicta, exilium, cædes, tormenta, catene;

Occurrunt animo nocte, dieque tuo.

Quacumque ire paras, tacito te devovet ore,

Et fugit ut rabidi vulgus ab ore lupi.

Sive lares petis ipse tuos; timuere propinqui:

Sive forum; trepidi muta figura fori est.

Curia te refugit tumidum, sociusque senator

Festinat lateri cautus abesse tuo.

Omnibus exosus, fastiditusque recedis,

Atque hilares mortis spes facit una tuæ.

Hæc facies rerum exterior. Crudelior intus
 Hostis adest, animæ pax violata tuæ.
 Terroresque, fugæque, & somnia plena tumultu,
 Et semper pavidi, corde micante, metus.
 Sive cibos caperet siculus conviva Tyrannus;
 Horruit appositis mixta venena cibus.
 Seu peteret ludos; circum fulgentibus armis
 Stipabat timidum densa corona latus.
 Omnia pertimuit: barbam, tonsore remoto,
 Quis credat natas subsecuisse patri?
 Hæc comes it trucibus justissima poena Tyrannis,
 Ut timeant jugulo tela parata suo.
 Ipse sibi est animus tortor; sincera voluptas
 Exulat, & nusquam candida tota venit.
 Qui nocuit reliquis, qui fœdera sanguine rupit,
 Cogitur exemplis anxius esse suis.
 Cur lupo, & sævi condunt se montibus ursi,
 Audet in humanos agna venire sinus?
 Nempe quod hæc mitis: noceant mortalibus illi:
 Hæc sit pacis amans: hi fera bella gerant.
 Respice pallentem fraterna cæde Cainum,
 Ut procul à patrio cogitur ire lare!
 Quò scelerate fugis? quid devius orbe vagaris?
 Non poteris furias effugere ipse tuas.
 Te licet occulto tellus tegat ima recessu:
 Hostis, qui timidum terreat, intus erit.
 Cetera prætereo nocituri damna furoris.
 Ingenio lector concipe plura meo.
 Adjice, quæ proprio doluisti doctus ab usu.
 Quisque sibi testis candidus esse solet.
 Quò melius morbos animi perspexeris ægri,
 Fortior hęc prisca vulneris ultor eris.

DE IRA LIBER III.

REMEDIIUM IRÆ.

Emina cum caulis, & damna secuta furorem,
Materies numeris bina fuere meis.

Jam medicina juvet; jã vulnera tollere tempus;
Jam melior partes, Musa, medentis age.

Si potuit vetiti quondam Præceptor amoris,

Quod cecinit, serò velle perisset opus:

Quosque Cupidineis malè sparserat artibus ignes,

Utiliter fufis obruit auctor aquis:

Cur ego non alios tentem superare furores?

An minus Idaliis ignibus Ira nocet?

Illa tamen monstris caput altius omnibus effert,

Illa ferox nostro sanguine bella gerit:

Cumque pigro serpant contagia cetera morbo,

Emicat, & nullas fert violenta moras.

Pugna gravis superest. Procul hinc discedite inertes.

Hostibus à magnis gloria magna venit.

Jam litui sonuere: vocor ducturus in hostem

Agmina. Quisquis ades, corripe tela manu.

Ecce subit, stygiis egressa paludibus, ardens

Bellua, vipereas Ira soluta comas.

Neve parum possis cognoscere, respice vultum:

Dimidium palmae, cognitus hostis, erit.

Quò fugis? Haud animum timeas firmare tuendo.

Tota sub aspectus Ira vocanda tuos.

Ignem micant oculi, turgent suffusa veneno

Pectora, mugitu guttur & ora sonant.

Spuma cavos, saniesque pererrat candida rictus,
 Forma que nescio quid grande minantis habet.
 Huic comes it socio properans Infania passu,
 Et regit incertæ sola fororis iter.
 Subsequitur Vindicta, necesseque & vulnere spirans,
 Evomit in Superos impia verba Deos.
 Hanc circum volitant Furia; quas, torva flagello,
 Increpat, & stimulis Ira valere facit.
 Captâ lubit Ratio, manibus post terga retortis,
 Et trahitur scissis Pax violata comis.
 Laetaque Amicitia, & contemptis legibus Æquum,
 Et Decor, & dura compede vincita Fides.
 Ecce, velut torrens pluviâlibus auctus ab Hædis,
 Devia, nec certis finibus, Ira ruit.
 Quâ properat, prosternit agros, & gramina vellit,
 Ultricique ferit stantia saxa manu.
 Non, stimulante fame, sic infremuere leones,
 Antraque præcipiti deseruere fuga:
 Nec sic, quem telo vexat gladiator Ibero,
 Taurus, ab excussâ cornua jactat humo:
 Ut fremit & trepidis regionibus Ira minatur,
 Longaque, submoto fœdere, bella movet.
 Prima fuit rabidum cognoscere cura furorem;
 Proxima, quâ monstrum parte dometur, erit.
 Si quid opis montes, si quid Parnassia tempe,
 Si quid habent citharæ, Phœbe canore, tuæ:
 Graminaque Aonidum rorantibus uda sub antris,
 Pegaseæque fugax vena salubris aquæ:
 Omnia nunc vires, ad opem, conjungite vestras.
 Non tenui magnum vincitur arte malum.

Et tibi sunt arcus, & sunt tibi, Phœbe, sagittæ,
 Jonio constat quas valuisse mari.
 Pythius & spiris nequirit vitare pharetram
 Anguis, & hæc dextræ gloria prima fuit.
 Adjice præteritæ monumenta recentia laudi,
 Hæc nova præsidio bella gerenda tuo.
 Delphica victoris prætexam templa coronâ,
 Addet & ad festos hunc quoque Musa diem.
 Hæc ego: stridorem visa est levis aura dedisse:
 Antè oculos Phœbus (non ego fallor) erat.
 Non tamen ex humerisabilem suspenderit arcum,
 Tela quoque in vacuâ nulla fuere manu.
 Sed citharam aridens digitis aptabat eburnam,
 Atque ait; auspiciis concidet Ira meis.
 Illa tamen nullis madefiet faucia telis,
 Nec feret optatam nervus, & arcus opem.
 Cantus opem feret hanc; citharæque potentior ictus,
 Quam pharetræ, longè tela vibrantis, erit.
 Sit truculenta licet, fœtâque ferocior Hydrâ,
 Scilicet obsequio carminis Ira cadet.
 Æripedes olim domuerunt carmina tauros,
 Hospes ut auratæ vellera vexit ovis.
 Non erat aut galeâ, aut clypeo sat tutus Jason,
 Sat tamen Æsonides carmine tutus erat.
 Carmine sopivit vigilem Medea Draconem,
 Qui poterat squamis vertere tela suis.
 Disce, novi vates operis, sine vulnere ictu,
 Pieris Iram perdomuisse fonis.
 Non ego te Hemoniæ contundere noxia terræ
 Gramina, non jubeo Phalidos arva sequi.

44 REMEDIUM IRÆ

Nulla veneficiis ponetur inanibus Ira ;
 Innocui Phœbus carminis auctor adest.
 Dixerat : Aonio leviter mea tempora ramo
 Contigit , & celeri cessit in astra viâ.
 Ergo age , quisquis ades , veteris quem pœnitet ira ;
 Qui cuperes turpi liber abire jugo :
 Quem desiderium pulcræ tenet acre salutis ,
 Votaque non omni languida parte jacent :
 Ne pereas , pestisque malo dominante perennet ,
 Accipe præceptis commoda certa meis .
 Opprime , dum nova sunt , vivacis sulfura flammæ ,
 Maxima sunt tardæ damna futura moræ .
 Vidi ego succensis affundi flumina tectis :
 Flamma recens modicâ victa dehiscit aquâ .
 Exiguo de fonte patens enascitur amnis ,
 Virgaque , non longo tempore , robur habet .
 Credere quis possit quercum de semine jacto
 Surgere ; quis Nilum fonte venire putet ?
 Et tamen hæc latos jam porrigit æthere ramos ,
 Ille fluit septem conspiciendus aquis .
 Utque novum veteri melius sanabile vulnus ,
 Sic Iræ melior cura recentis erit .
 Omnia principiis minimo curantur : at hora
 Longior , est vitiis vulneribusque gravis .
 Pectora cum primo fuerint agitata furore ,
 Si sapis , haud celerem ferre moreris opem .
 Excutis intactâ nocituram veste favillam :
 An minor est animi cura futura tibi ?
 Ah ! miser , ignoras , in quanta incendia crescat ,
 Obruta ni primis motibus Ira cadit .

Virus

Virus ab exiguo paulatim in viscera morfu
Serpit, & exitium læsa medulla trahit.
Prima sit infirmos igitur superare furores
Cura, novus quilibet miles ad arma venis.
Cum benè pacati ceciderunt pectoris æstus,
Effice ne fragili stet tibi palma loco.
Ne repetat pugnam, victus modò, fortior hostis;
Militiæ faciet dexterioris opus.
Admonitu redit ira levi: si sulfura tangis,
Vivet: habet flammæ semina certa cinis.
Tu cave, quæ primùm læserunt, mente revolvas,
Immeritum nec te multa tulisse putes.
Nec tibi dissidii causas, tempusque, locumque,
Nec tibi quæ fuerint verba, modumque refer.
Mens aliò vertenda nocens. Quid imagine gaudes?
Transit in affectus ista figura malos.
Nec tibi sit mores, nec sit tibi facta notare
Alterius, qui te læserit antè, labor.
Ut referas tibi vera, tamen magis illa nocebunt:
Alterius culpa, est causa futura tuæ.
Non comites audi, raro meliora monentes,
Vix aliquis partes conciliantis aget.
Non tu consilii prætexas jura petendi;
Has malè per rimas callida flamma subit.
Omnia lethæo sunt perfundenda liquore:
Palmam, qui poterit non memor esse, feret.
Atque ut plena tuis maneat victoria castris,
Tutus & ex omni parte triumphus eat:
Ne pigeat propriis oculos advertere factis;
Eripiat totos hæc tibi cura dies.

46 REMEDIUM IRÆ

Tu tibi sis iudex, in te tibi collige testes;
 Teque reum, quamvis non eris, esse puta.
 Si bene te damnas, si causam litis oborta
 In tua convertis crimina, salvus eris.
 Debita præcipue est annis vigilantia primis,
 Ut pater officii sit memor usque sui.
 Sedulus exploret mentes, fingatque tenellas,
 Radicisque malæ germina prima secet.
 Parvus, & in cunis, vicit Tyrinthius angues:
 Quis credat teneras hoc valuisse manus?
 Post tamen & fulvos fertur superasse leones,
 Atque humeris calum grande pependit onus.
 Mollibus ex annis spes est censenda futuri.
 Nobile depositum cura parentis habet.
 Moribus invigilet pueri pater, & bona nutrix,
 Venturique doment semen inerme mali.
 Sapè animos juvat imperio tentare paterno,
 Interdum & studio, quæ rogat ille, nega.
 Pœnaque nascentes iras moderata sequatur.
 Deficiet curâ prima favilla tuâ.
 Cura, rudes virgas recto confurgere trunco,
 Spemque bonæ dominum messis habere, facit:
 Vitibus & steriles detondet Cura racemos.
 Luxuriat brevibus plenius uva comis.
 Cura facit, dominis catulos parère leonum.
 Difficile est canis iussu dedisse lupis.
 Si tamen antiqui valuerunt semina morbi,
 Et furor in capto pectore regna tenet.
 Non ego te, quamvis valido pugnabitur hoste,
 Immemorem palmæ ponere tela velim.

Desperare

Desperare nefas. Timidis victoria numquam
 Risit, & ignavas effugit illa manus.
 Dum favet; & nulli turbant præcordia motus;
 Dum tibi tranquillæ tempora pacis eunt:
 Collige venturæ medicamina providus iræ.
 Me duce, non ullum tempus abibit iners.
 Optima prævertit morbum medicina futurum.
 Anticipa: tardam quis roget æger opem?
 Præcipuè cum liber eris, curisque solutus;
 Quæis ferias hostem, sedulus arma para.
 Quæris ubi invenias? Plutarchi perlege libros,
 Nec tibi sit Senecam consuluisse labor.
 Cautus eris lectis, milesque paratior, illis:
 Hi tibi, quod fugias, quodque sequare, dabunt.
 Quis vetet & nostros vacuum legisse libellos?
 Forsan & hic aliquid, quod juvet, esse potest.
 Tu, cum sanus eris, menti modò singula sanæ
 Inscibe: præsidium, cum subit Ira, dabunt.
 Improvisa magis feriunt mala: mensque, periclo
 Anxia præsentis, consiliumque fugit.
 Cum furor invasit, serò præcepta petentur
 Mitia; quod faceres, antè docendus eras.
 Te nunc Ira rudem, te nunc deprendet inermem,
 Vulneribusque tuis pectora nuda dabis.
 Ecquis equo, voluceri quando ruit ocyor aurâ,
 Vincula tum primum, frænæque fera paret?
 Tunc decuit, cum mitis erat; cum carcere clausus
 Præbebat facili colla premenda manu.
 Nunc vagus effræni fertur per devia saltu;
 Nec pondus, domini verba monentis habent.

Ecce

48 REMEDIUM IRÆ.

Ecce premit muros densis exercitus armis,
 Obsidet & clausum pervigil hostis iter:
 Stulte quid annonam medios inferre per hostes,
 Præsidiumque tibi lentus, & arma paras?
 Pacis opus fuit hoc. Quid inertia tempora damnas?
 Tradentur ducibus mœnia victa novis.
 Tu quoque venturæ victor domineris ut iræ,
 In promptu galeam, scutaque miles habe.
 Tu quoque fræna para: frænis fera monstra domantur.
 Principium cladis libera colla dabunt.
 Pessima libertas animis, ut pessima ponto:
 Utraque res vinculis impedienda suis.
 Provida litoribus natura coërcuit æquor,
 Litora si desint, omnia pontus erunt.
 Deucalionæ testantur tempora Pyrrhæ:
 Terra superfusis nulla patebat aquis.
 Mens pelago similis: res utraque plena procellis:
 Et suus est animis, & suus æstus aquis.
 Litora quid dubitas rapidæ circumdare menti?
 Injice veloci vincula fessor equo.
 Et tamen ut mentes variant, variabimus artem:
 Non quæcumque tibi vincla, sed apta, para.
 Fræna quidem Phaëton, sed non tamen apta tenebat:
 Eois cecidit non minus ille rotis.
 Quæ medicina juvat reliquos, tibi sumpta nocebit.
 Noscenda est morbi vis, & origo tui.
 Nota tibi sensim tua sint mala: seu tibi fastus,
 Seu stimulos Iræ subdere vina solent.
 Sive dolor, minimique nocent incommoda morbi,
 Curave difficilem, non moderata, facit.

Seu

Seu te libertas linguæ, fandique cupido
 Abripit, & pacis jura fovere vetat.
 Sive cupis sapiens aliis, prudensque videri,
 Debeat ut sensus quisque probare tuos.
 Exploranda mali sunt semina. Tum tibi leges
 Scribere, tum menti ponere jura decet.
 Ebrietas nocuit? facito convivia vites.
 Dissidium peperit lubrica lingua? file.
 Da requiem curis, si sis morosus ab illis:
 Da ludo, si quæ crimina ludus habet.
 Denique quidcumque est, animum quod læserit agrum,
 Hac miser, ut valeas, parte juvandus eris.
 Pauca, sed è multis aptissima selige: nec te
 Propositis onera: ne grave fidat onus.
 Proximus huic labor est, tibi quæ fatis apta putabis,
 Singula ab eventu velle probare suo.
 Crede mihi, faciet non sola scientia sanum.
 Scire licet multis: qui facit, ille valet.
 Plus tibi dat longis brevis experientia votis.
 Hæc juvat, inque animos altius ire solet.
 Certius ille minas, & saxa latentia ponti
 Vitat, qui dubiâ sæpè cucurrit aquâ.
 Ille valet multo bellorum interritus usu
 Miles; sub galeâ quem senuisse vides.
 Segnities superanda tibi est, Jam prosilit hostis;
 Scuta cape, & validâ tela repelle manu.
 Scilicet harebis primos ad pectoris æstus,
 Et cupies animo posse favere tuo.
 Et tibi vindictæ succurrent mille figuræ,
 Et fræni impatiens, pacis & osor eris.

At nisi præceptis accesserit usus honestis,
 Utilius fuerat nil didicisse tibi.

Turpius ille cadit, qui, cum divertere possit,
 Saxa suum prudens lædit ad iæta pedem.

Æger es, & morbi præsens medicina paratur,
 Quôque malum possis tollere, succus adest.

Quid tibi profuerit lecto vicina reponi
 Pocula, quæ trepido languidus ore fugis?

Ut valeas, timor hic succi ponendus amari.
 Incipe: erit totus vincere prima labor.

Aspicias ut solvunt patrio de litore classem,
 Omnis in officio nautica turba suo est.

Carbasa pars tollunt; pars pendula funibus errant:
 Hic celer obliqui summa rudentis adit.

Portubus egressi nautæ per transtra quiescunt.
 Quod superest: navem ventus, & unda feret.

Principiis labor omnis inest. Enitere clivo
 Culminis exigui: cætera prona via est.

Ergo tibi trux animus veteres meditabitur iras,
 Incipe propositis addere facta tuis.

Viribus hic opus est; hic ô fortissime certa:
 Difficilis parvæ pugna futura moræ.

Mox tibi prætendet victoria lata coronam,
 Inque tuum venient laurea ferta caput.

Et juvat exemplis animum stimulare priorum,
 Iræ qui dominos imposuere pedes.

Respice Socraticæ monumenta perennia vitæ.
 His tibi de tenebris pars quoque lucis adest.

Nulla cui in toto fuerant commercia cælo,
 Nec satis æthereâ notus ab arce Deus.

Dicitur

Dicitur ille tamen, quoties præsenferat iram,
 Verba levi solitus fracta referre sono.
 Dicitur & pressis gestus breviasse lacertis,
 Et modico passus corripuisse gradu.
 Lumina quin etiam blando ridentia vultu,
 Oraque compositæ simplicitatis erant.
 Ipse Decor placidâ sensus statione tenebat,
 Ipse Decor pulchro membra coacta situ.
 Artibus his primo cecidit furor irritus ortu.
 Artibus his victor quilibet esse potest.
 Scilicet emoritur, cui non datur exitus, ignis,
 Flammaque, concluso carcere, prima perit.
 Non tamen his semper monitis parêre juvabit.
 Sæpè habet eventus ira repressa malos.
 Ipse vides magnos agitari sulfure montes,
 Et validas turres flamma sepulta movet.
 Si minor est; conclude, perit: si maximus ignis;
 Liber ab effracto carcere victor abit.
 Ipse levem poteris pariter superare furorem,
 Vincere & invalidi semina prima mali.
 Acrior exarsit solitò, atque exastuat intus?
 Ille furor verbis emoderandus erit.
 Non solet à magno subito subsidere vento
 Fluctus; erit positâ lenior ille morâ.
 Ergo ubi deprendes totis ardere medullis
 Pectora, da morbo tempora parva tuo.
 Tempore commotæ vis frangitur orta procellæ,
 Siffitur indomiti tempore cursus equi.
 Tempore quis nescit sævas mitescere Tigres,
 Et juga paulatim ferre molesta boves?

52 R E M E D I U M I R Æ

Tempore te requiem jubeo sperare furoris:
 Maxima per vires concidet ira suas.
 Hæc etiam est artis non cura novissima nostræ,
 Ne celer ad pœnas, quas dabit alter, eas.
 Lentus ab offensâ crimen punire memento.
 Vindictæ spatium, cum subit ira, dabis.
 Nam ferulâ, vultuque minax, & more furentis,
 Alterius culpæ turpiter ultor eris.
 Utilitas factum suadet memorare Platonis,
 Cujus ab ingenio Græcia nomen habet.
 Percussurus erat famuli data terga merentis,
 Sustuleratque avidâ lora parata manu:
 Substitit, ut sensit motas violentius iras,
 Formaque ceu domini percutientis erat.
 Dum reus expectat pœnas, vindexque minatur;
 Dum mora fit: vires fregerat ira suas.
 O! quantum ulturo nocet indulgere furori!
 Crede mihi, vindex non moderatus eris.
 Crescit, & egreditur fines properata decori,
 Iraque supplicii nescit habere modum.
 Exiguum est, quod amice rogo. Non sumere pœnas
 Te veto: quid modici temporis hora nocet?
 Differ opus: lentè properat vindicta Deorum,
 Nec veniunt celeri fulmina missa manu.
 Æquior ad pœnam, judexque paratior ibis,
 Pectora cum cæco tota furore vacant.
 Grande moræ pretium: justâ pendentia lance
 Crimina supplicium, quod meruere, ferent.
 Offensæ tamen interdum vindicta negetur.
 Sæpè rei culpam dissimulasse juvat.

Sæpius

Sæpius & veniam facilis concede roganti .
 Tunc quoque concedes , cum rogat ille nihil .
 Utque malus perstet , pergatque laceffere dictis ,
 Tu tamen excusans mollia verba dabis .
 Ardua res , fateor , verbis quoque mitibus uti :
 Forfitan hinc artes corripiesque meas .
 Si sapias , sint dura licet , præcepta sequeris .
 Ferre solet certam potus amarus opem .
 Lacte leves morbi , & succo meliore juvantur ,
 Vulnus & exiguum fascia mollis obit .
 At quoties imæ vitium traxere medullæ ;
 Ut valeas , ferri durior usus aget .
 Saucius & sectis patieris partibus ignem ,
 Et medici duras esse querere manus .
 At tibi , quicumque es , dominæ qui subditus iræ
 Servis , & longi temporis æger ades :
 Non tua sunt tenui leviter percussâ sagittâ
 Pectora ; descendit vulnus ad ossa tuum .
 Cura grayis superest . Phœbo parete medenti
 Tolleitur medicâ carminis arte malum .
 Carmine Jessides Regem placassè furentem
 Dicitur , & cantu demeruisse suo .
 Sustulerat validis quatiendam viribus hastam ,
 Ut canit , oblitâ decidit hasta manu .
 Ergo ubi læsus eris , ne te malus auferat ardor ,
 Et cita vindictam concitet ira , cave .
 Vel tu dissimula , si clam peccaverit alter ;
 Vel pius ignoscas crimina facta palam .
 Nil tibi decedet ; facto laudaberis isto .
 Accedet famæ gloria magna tuæ .

54 REMEDIUM IRÆ

Mascula vis animi surgentes tuta procellas

Audit ; & ignavum , parcere nolle , putat .

Imperturbatæ felix constantia mentis

A Superis , Divûm munere , missa venit .

Forſitan hoc curas , ne prava licentia crescat ?

Ne capiat vires libera culpa novas ?

Scilicet errores fovet indulgentia : nec te

Vindictæ studium ; sed bonus ardor agit .

Hæc cave ne species , & amor te fallat honesti .

Virtutis , vitium , sæpè colore venit .

Celat avaritiam , qui prodigus esse veretur :

Fit petulans , si quis rusticus esse timet .

A vitio tenui distat discrimine virtus .

Fallit , & arbitrio res eget illa gravi .

Dic mihi , quid solers aliena pericula curas ?

Ad tua sollicitas vulnera verte manus .

Cum tibi parta salus , cum te curaveris ipse ,

Alterius tutò causa salutis eris .

Nunc tibi , quod vincas in te , convitia præstant .

Materies palmæ culpa aliena tuæ est .

Ni facis , ista tuæ velamina callidus iræ

Addis , & ad flammam pabula cæca paras .

Et poteris validâ mentem ratione tueri :

Calliope cæcum non tibi monstrat iter .

Tu modo quas artes Musæ , quas dictat Apollo ,

Ne sine veliferos per freta ferre Notos .

Vel senior , vel par , annisve minoribus impar

Hic , aliquo qui te crimine lædit , erit .

Si minor est ; major congressus sperne minores ,

Victaque contemptu turba sit ima tuo .

Jupiter

Jupiter & tures, & montes percutit altos;
Prætereunt humiles fulmina cæssa casus.
Aspice nobilium certamina lenta leonum,
Detraçant magnæ bella minora feræ.
Securas venit acris equi latratus ad aures,
Ungulaque immisos non ferit unca canes.
His licet exemplis convitia vana minorum
Spernere: te gravitas, quæ tueatur, erit.
Parcere nec dubita senior juvenilibus annis:
Ætatis memorem te decet esse tuæ.
Turpè senem verbis contendere: parce moveri:
Non levitas canis convenit illa tuis.
Si matura tamen juvenem te corripit ætas,
Perfer: habent anni jura minora tui.
Seu meritis annisque pares ad bella coitis;
Accipe, quâ superes fortior arte parem.
Major eris, modo cede prior: qui vincitur irâ,
Deterior vitio redditur ille suo.
Sic tibi, quisquis erit verbis mordacibus usus,
Ad veniam, facilem monstrat Apollo viam.
Esto reis facilis; prodest favor ille duobus:
Ipse tui victor, victor & hostis eris.
Ille graves fuerat qui prorupturus in iras,
Exemplo discet mitior esse tuo.
Utile consilium, teloque potentius omni,
Obsequio mentes flectere velle feras.
Rupibus, impulso mucrone, recanduit ignis:
Mollibus in lanis ictus inanis erit.
Aspicias ut stimulis sonipes vexatus acutis
Per juga sessorem, per cava saxa ferat?

Idem

56 REMEDIUN IRÆ

Idem deductâ per colla ferocia palmâ
 Substitit, & domino paruit ille suo.
 Parva juvant. Hostem blando prior ore saluta,
 Viceris: extinctas sentiet ille faces.
 Sæpè nocens longos odium tenuisset in annos:
 Principium pacis causa minuta dedit.
 Fac possis tria verba loqui, sint mixta querelis
 Illa licet: verbis conciliatur amor.
 Obdurant animos inimica silentia: nec jam
 Quâ subeant furtim fœdera, rima patet.
 Effice jucundo pereat discordia risu,
 Redde propinanti dulcia vina manu.
 Proderit atque animi sensus, irasque fateri;
 Non etiam causas exposuisse veto.
 Asperitas absit tantum, similisque dolenti
 Objice, quæ verbis diluat ille suis.
 Ut benè se purget, de te quoque pauca queretur,
 Et referet rixæ verba molesta tuæ.
 Læsus uterque fuit? veniam concedet uterque
 Pronius; ad pacem mutua culpa facit.
 Tardius ignoscet, qui totum crimen in hostem
 Conjicit; errores dissimulatque suos.
 Irasci se jure putat, quem læserit alter
 Immeritum: ipse tibi fac videare nocens.
 Ira reum te sola facit; si cetera desint,
 Indicium culpæ est hæc satis una tuæ.
 Hæc meruit pœnas: in te licet esse severo:
 Quæ fuit, ultrices sentiat ira manus.
 Hoc genus, hoc studium vindictæ suadet Apollo.
 Dii faciant vindex strenuus esse velis!

Quilibet

Quilibet ex facili est alieni criminis ultor;

Qui sua sustineat plectere, rarus erit.
Et tamen irato poenæ tibi proderit usus.

Cautos poena reos, ne recidantque, facit.
Longius errantes, procul & venatibus actos,

Ire docet gyro, poena, minore canes.
Hæc duræ cervicis equum, quondamque rebellem,
Arbitrio domini fræna tenentis agit.

Sit moderata tamen, neque culpam limite lato
Transvolet: immodico multa rigore nocent.

Quæ poteras succis, curas malè vulnera flammis.
Viribus, & culpæ poena sit æqua tua.

Quem teneas, tibi Musa modum justissima monstrat.
Non ego te flagris terga notare velim.

Nuda nec excussis moneo contundere pugnis
Pectora, nec duro lædere poste caput.

Suppositove breves somnos corrumpere saxo,
Nec caput immundis spargere pulveribus.

Mitius ingenium Musis. Tu vespere sero
Antè oculos censor facta diurna refer.

Tum tibi succurrat numerum censere furoris,
Sævierit quoties ira, quibusque modis.

Nec lacrymæ defint; sed conscia sidera flentis
Aspiciant vigiles immaduisse genas.

Pallidaque austerus subeas jejunia vindex,
Et poterit miseram lymphæ levare sitim.

Si fortuna sinet, stipem largire roganti,
Et tua munificæ crimina plecte manu.

Proderit ambobus poena hæc, inopique, tibi que;
Cautior ære dato: ditior alter erit.

58 REMEDIUM IRÆ.

Hac tibi præteritus ratione piabitur error,
 Supplicio sensim concidet ira tuo.
 Aspicias incultâ tribulos exurgere glebâ ;
 Terra bonas messes vomere læsa dedit.
 Hic labor agricolis. Animi tibi cura colendi
 Contigit : ingenii nobilioris opus.
 Surgit & hic spinis furor enutritus acutis,
 Pectoribusque tuis tetra venena virent.
 Incute, quid dubitas ? radicibus incute ferrum,
 Perdenda est forti messis iniqua manu.
 Quantum animo parcis, pœnasque subire recusas ;
 Tantò radices altius ira jacet.
 Hic juvat immitem, juvat ô ! juvat esse severum !
 Si sapias, hic Minos, hic Rhadamantus eris.
 Quòque magis valeas, tetraë mala plurima pestis,
 Damnaque erunt animo cuncta videnda tuo.
 Improbis immerito furor insultavit amico,
 Et memini æternos me violasse Deos.
 Nec timuit furibunda manus propellere mensam,
 Et cava sunt tumidâ pocula jacta manu.
 Causa quoque ambigui nuper fuit ira duelli,
 Paxque mihi fuso fera cruore stetit.
 Adde graves morbos, & ruptas sanguine venas,
 Utque fero restet nullus in ore color.
 Dii faciant ! mediâ speculum tibi detur in irâ.
 Gorgonis anguicomæ forma futura tua est.
 Hæc tot damna pati miseris placet ? heu ! grave sævæ
 Servitium dominæ, quam bona nulla juvant !
 Dulcius est servasse fidem, coluisse propinquos,
 Tempora jucundis ducere blanda jocis :

Pace

Pace frui; qua non superis formosior oris
 Est Dea, nec cupido gratior ulla mihi.
 Hæc mihi contingat; non conchas litoris Indi;
 Non querar exiguo marmor abesse lare.
 Me mea paupertas suprâ Regumque triumphos,
 Sublimemque super sceptrâ cruenta feret.
 At vos purpurei multo jam sanguine Reges,
 Noxia perpetuâ claudite bella ferâ.
 Nutibus à vestris felicia sæcula pendent.
 Nil, dare quod possint, Numina majus habent.
 Pace data, nostris fugient quoque cordibus iræ.
 Hac ego vos tantum conditione rogo.
 Fallor? an à dextro Concordia risit Olympo,
 Paxque coronatas constitit ante fores?
 Lite vacent aures, inimicaque jurgia cessent:
 Pectoribus fidus vincula nectat Amor.
 Pulsa Fides redeat, redeant Æquumque, Pudorque,
 Ferrea cum vestris bella valete tubis.
 Fœdera qui rupturus ades, procul exul agaris;
 Inter & infames sit tibi rixa lupos.
 Hoc tu supplicium refugis? data fœdera ferya.
 Artibus hoc nostris posse docendus eris.
 Forsitan incautus verbo te lædet amicus,
 Poscentive citam ferre negabit opem?
 Crede gravem subitâ curarum mole teneri,
 Nec cupidum rebus posse vacare tuis.
 Utque vacet; certè mentis, vel corporis ægri
 Hunc aliquâ læsum parte dolere, puta.
 Atque priora refer tibi quæ benefacta, tuisque
 Contulit: hæc memori mente tenere decet.

60 REMEDIUM IRÆ

Tot bona delicto vilescunt turpiter uno,
Culpa recens ob quæ dissimulanda fuit.
Quis furor est, rigido pomaria lædere ferro,
Unus si vacuus fructibus annus eat?
Tot prius Autumnis curvis pendentia ramis
Legisti facili grandia poma manu:
Et tibi larga Ceres fœcundis munera glebis,
Exhaustoque dedit pingua grana sinu.
Horrea cum multas cepere capacia messes,
Da requiem fesso, dure colone, solo.
Ni facis, ingratus, meritòque voceris avarus,
Quæque prius data sunt, perdere dignus eras.
Lancibus hæc librasse decet. Quis crimine in uno,
Si quod erat, culpam dissimulasse neget?
Si numerent alii factorum errata tuorum,
Moribus invenient plura notanda tuis.
Munera si numerent, quæ tu concesseris illis,
Invenient parca non data multa manu.
Christiadum hæc populis canimus. Si Bessus, & atræ
Parthus amans cædis negligat ista, feram.
Fas mihi conjugibus certas quoque ponere leges!
Postremum hoc vati Musa secundet iter.
Vos ô! conjuncti vinclo propiore parentes,
Vivite concordi fœmina, virque thoro.
Fœdus in aeternum quondam venistis amantes;
Transcat ad canas pax, sine lite, comas.
Et tibi si qua loquax, linguæque volubilis uxor
Contigit, ignoscas; rara silere potest.
Non tibi contingit soli; communia sexus
Crimina non cautæ garrulitatis habet.

Hoc

Hoc illis natura dedit , studiumque regendæ
Prolis , & ornandæ cetera cura domûs .
Vos decet hæc tolerare viri , neque ducere magni .
Diluite apposito verba molesta mero .
Sunt fora , sunt comites , sunt & commercia vobis
Publica , sunt patrii pingua rura soli .
Aut vos venandi studium , studiumve colendi
Ruris habet , longæ gaudia blanda moræ .
Pars quota vos horum patitur coluisse penates ?
Nempè graves curas otia mixta levant .
Uxor sola lares , semperque domestica servans
Limina , privatis sedula rebus adest .
Illam sollicitæ circumstant undique curæ ,
Et semper causas , undè queratur , habet .
Si tamen illa viro fuerit morosior equo ,
Nec potuit linguæ frenâ tenere suæ :
Non ego propterea furibundum torva minari
Prælia , nec manibus bella movere velim .
Quisque suam norit ; variis juvat artibus uti .
Femina non uno quæque regenda modo .
Sapè levi pacem poteris componere risu :
Sapè supercilio concilianda venit .
Proderit & simulare iram , simulata juvabit ;
Concidet ad fastus garrula lingua tuos .
Aut hac , aut aliâ pax est revocabilis arte .
Hac tibi , conjugii , lege subitur onus .
Quod si fortè truci mulier malè juncta marito es ;
Accipe non dubiam vera monentis opem .
Nulla quidem vobis Latæ commercia linguæ ;
Qui tamen hæc cupidis reddat , amicus erit .

62 REMEDIUM IRÆ

Ingenium, moresque viri cognoscere nuptæ
 Cura sit, & cautè tempora quæque notet.
 Quid placet, ladatque virum; quæ causa furentem
 Incitet, orta quibus vel cadat ira modis.
 Venerit ille foro successu tristis inani;
 Tu quoque, successu res caruisse, dole.
 At si læta redux narraverit, annue lætis,
 Nec dubita vultu gaudia ferre tuo.
 Huic caput, aut subitâ doluerunt pectora tussi?
 Fac tua sollicitus contrahat ora timor.
 Vespere forsitan abest solitâ tibi tardior horâ?
 Quis labor est parvæ tædia ferre moræ?
 Penelope lentum, tamen expectavit Ulysssem,
 Dicitur & reditu læta fuisse viri.
 Ille quidem fertur lustris errasse duobus,
 Lapsoque jam totidem tempora Martis erant.
 Te querulam facient dilata tempora cœnæ,
 Debeat ut rugas ille videre tuas?
 Quid? quod & invitus, sic te cogente, moratur?
 Quid? quod amicitia lege coactus abest?
 Esse potest justæ, fateor, tibi causa querelæ,
 Si nocturna malus tempora lusor agat.
 Ebria si multo referat vestigia Baccho,
 Neglectæ ut veniat certa ruina domûs.
 Limine si tamen hæc absunt incommoda vestro,
 Cauta leves culpas dissimulare potes.
 Dii facerent nuptis prudentia major adesset!
 Sentirent faciles in sua vota viros.
 Carpere disce tui non omnia facta mariti,
 Pax erit, & totâ prælia nulla domo.

Quæritis

Queritis Andromachen cur miles amaverit Hector?

Ceperat hæc mira calliditate virum .

Ille ferox Denaos quoties properabat in hostes,

Cervici galeam quæ daret, uxor erat .

Illa leves iusto ponebat in ordine cristas,

Aureaque adstantis fræna tenebat equi .

Ominaque adjiciens felicitis prospera pugna,

Placabat patrios thure, meroque Deos .

Sive redux cæso referebat ad hoste triumphum,

Victori conjux exiit arma viro .

Multaque de ratibus, magnoque rogabat Achille,

Ut fuerit primo classis adusta salo .

Quid faceret Pyrrhus, quibus & Menelaus in armis

Imbelli dederit mollia terga fugæ .

Bellaque laudabat victoris & arma mariti .

Hectoris hac potuit pectus ab arte capi .

Andromache est imitanda tibi; placituraque mores

Cauta viri, referas moribus ipsa tuis .

Gaudet amor simili: neque nigris candida corvis

Pectora formosus jungere curat olor .

Vos quoque conjugii communia pignora fratres,

Cognati memores sanguinis esse decet .

Ut pugnent alii, certè vos fœdera jungunt

Arctius, & nodo corda potente ligant .

Vivitis ex unâ duplices velut arbore rami,

Unaque vos radix, succus & unus alit .

Vos decet, ex utero genuit quos mater eodem,

Fructibus ut rami, moribus esse pares .

Nec violata prius, nec adultera vos tulit arbor

Degeneres; & fraus insitionis abest .

Vivite

64 REMEDIUM IRÆ

Vivite sic, ut ne pigeat genuisse parentes,

Et cupiant uteri pignora nulla sui.

Viderit ara semel discordes currere fumos:

Hæc vetus, & mundi rixa recentis erat.

Nunc tamen ut sæcli fulsit melioris origo,

Numinis & cunas ducere cœpit Amor:

Cum puerum optatæ referentem tempora pacis

Sidera miserunt; lata recepit humus:

Barbarus an quisquam renovati fœdera mundi

Negligat, & gladios durus & arma paret?

Ecquis erit, cunis qui non mansuescat ab illis,

Vincere quem nequeat blandus amore puer?

Crediderim huic duris filices pendere medullis,

Pectora nec ferri mole carere reor.

Illum aut ignotis nutrix lupa protulit antris,

Aut natum è scopulis expulit unda suis.

At vos Christiadæ saltem morientis amorem

Cernite: pro vobis nobile pendet onus.

Ille cruor rupti lateris de fonte volutus,

Pacem, quâ nihil est dulcius orbe, rogat.

Ille inimicitias, odiique extinguere flammæ

Admonet, & miti pectus amore trahi.

Et movet exemplo, meritamque latronibus iram

Ponit, & errorem crimina tanta vocat.

Quòque magis causam morienti voce peroret,

Suspicit, & Patrem lingua suprema vocat.

Care Pater, populo veniam concede furenti;

Me petat, inque meum detonet ira caput.

En ego vindictæque lubens, pœnisque reservor,

Aspicias hinc præcium sanguinis ire mei.

Dixit,

Dixit , & inclinans humeris caput , ultima mundo ,
 Plenaque divino fœdere verba dedit .
 Diffugiunt Furiaë , lethæaque flumina præter
 It furor , & victus Tartara nigra subit .
 Quæque diu nostrum Vindicta coërcuit orbem ,
 Exulat , & stygiis improba latrat aquis .
 Ecce serenatas curru victore per auras
 Candida Pax niveis lora ministrat equis .
 Sancta Fides circum , & volucrum sonat agmen Amorum ,
 Et manibus nexas implicuere manus .
 O ita ! bella Deus victor procul orbe releget ,
 Damnaque quæ partu bella nocente ferunt .
 Cocyti fremat atra domus , manesque scelestos
 Dividat , & discors , quò volet , ira ferat .
 Nos tamen astriferi referata palatia cæli ,
 Regnaque diversâ candida parte manent .
 Divus ubi pharetrâque puer , facibusque volentes
 Uret , & æternus spicula mittet Amor .
 Discite venturæ jam nunc submittere paci
 Pectora : discordes non capit illa domus .
 At quos bella juvant , & amaræ prælia linguæ ,
 Accipiet stygiâ Cerberus ultor aquâ .
 Illic perpetuis agitata furoribus , illic
 Sæviet ad nigros pallida turba lacus .
 Eligite ; aut pacem hic posito coluisse furore ,
 Ut pius æterno fœdere duret Amor :
 Aut Furiis , rixâque brevem malè ducere vitam ,
 Rumpat ut æternus noxia corda Furor .
 Credite , in oppositas Furor & Concordia sedes
 Ducunt . Eventus hos feret una dies .

66 REMEDIUM IRÆ

Felices ! quibus æthereas continget in oras

Ire coronatis, post sua fata, comis.

Ventus ad optatos duxit mea lintea portus.

Si merui, remis addite ferra meis.

Votaque sanati medicæ persolvite Musæ:

Hoc pretio versus æstimat illa suos.

Dii faciant, nostris aliquis premat artibus Iram !

Præmia si vates consequar ista, fat est.

FINIS.

CEN.

CENSURA.

*I*bellus, cui titulus de Ira libri tres, carmine conscriptus, utiliter lucem videbit. Utiliter inquam, cum prater metri suavitatem, mores instruat ad clementiam, & pacem, animosque à rixis, & iracundiâ revocet, adhibito perverso remedio: quod ut legentibus salutiferum sit, faxit pacis & concordia author Deus. Antverpia 30 Sept. 1694.

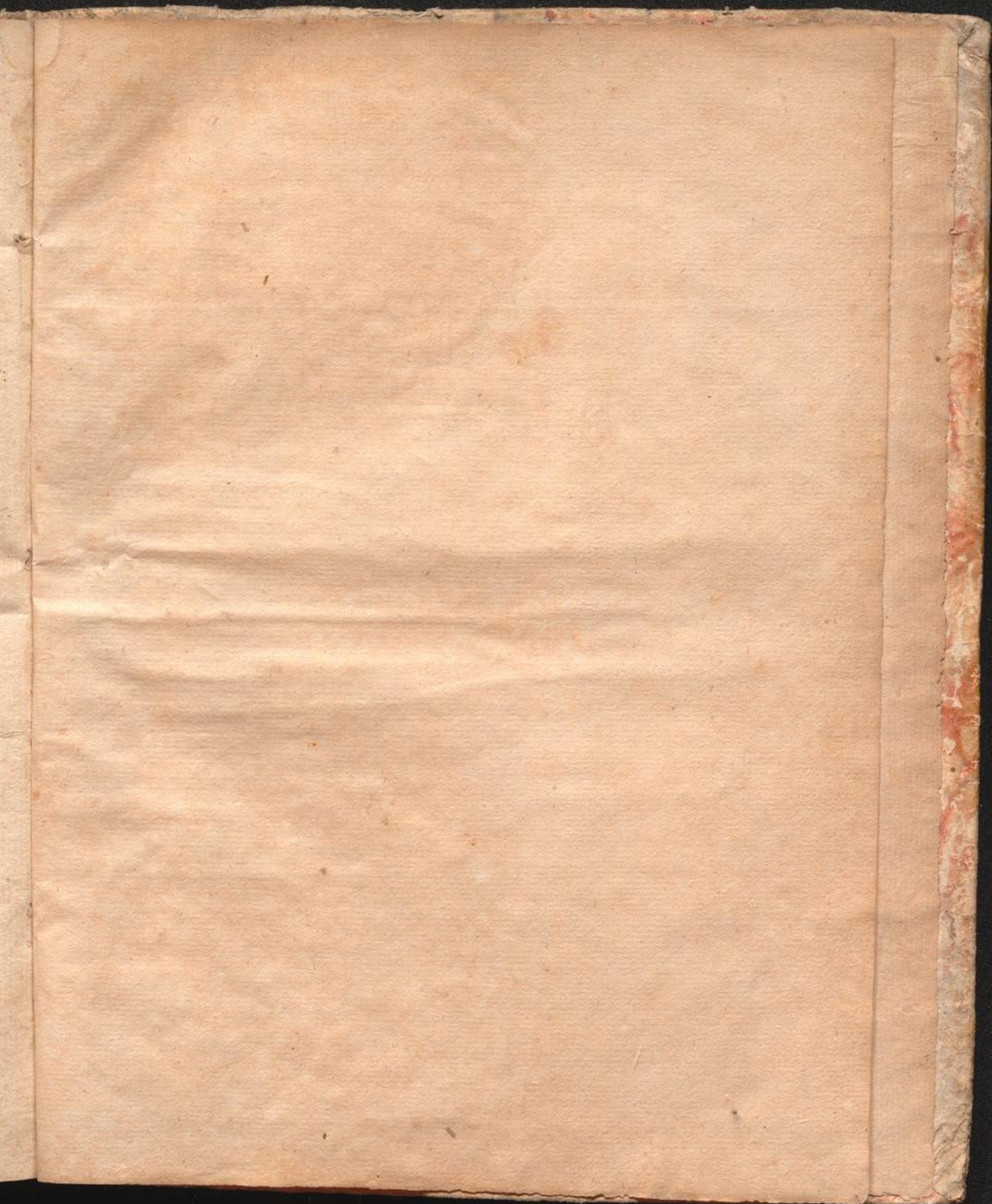
ANT. HOEFLACH ECCL. CATH.

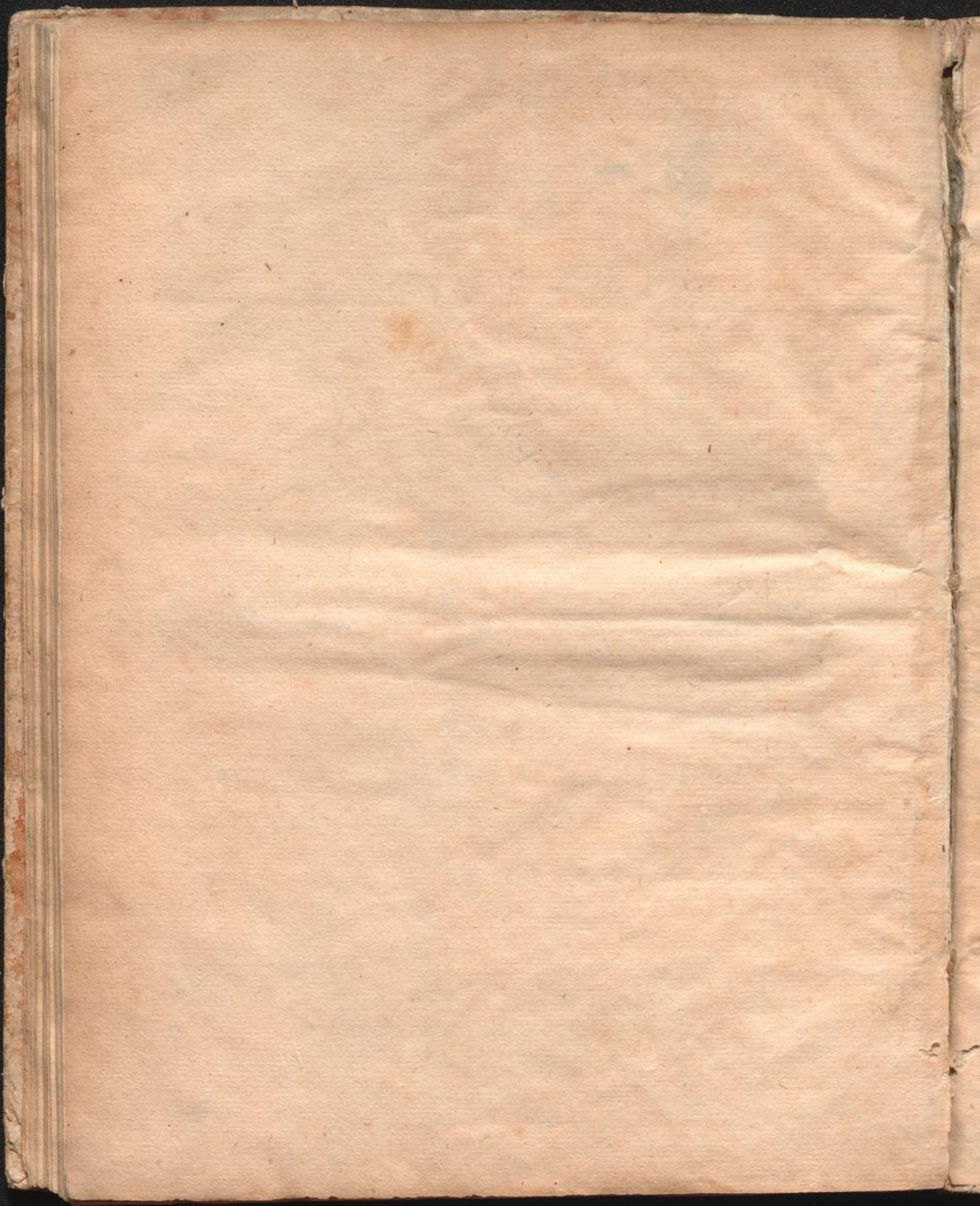
Can. Grad. Libr. Censor.

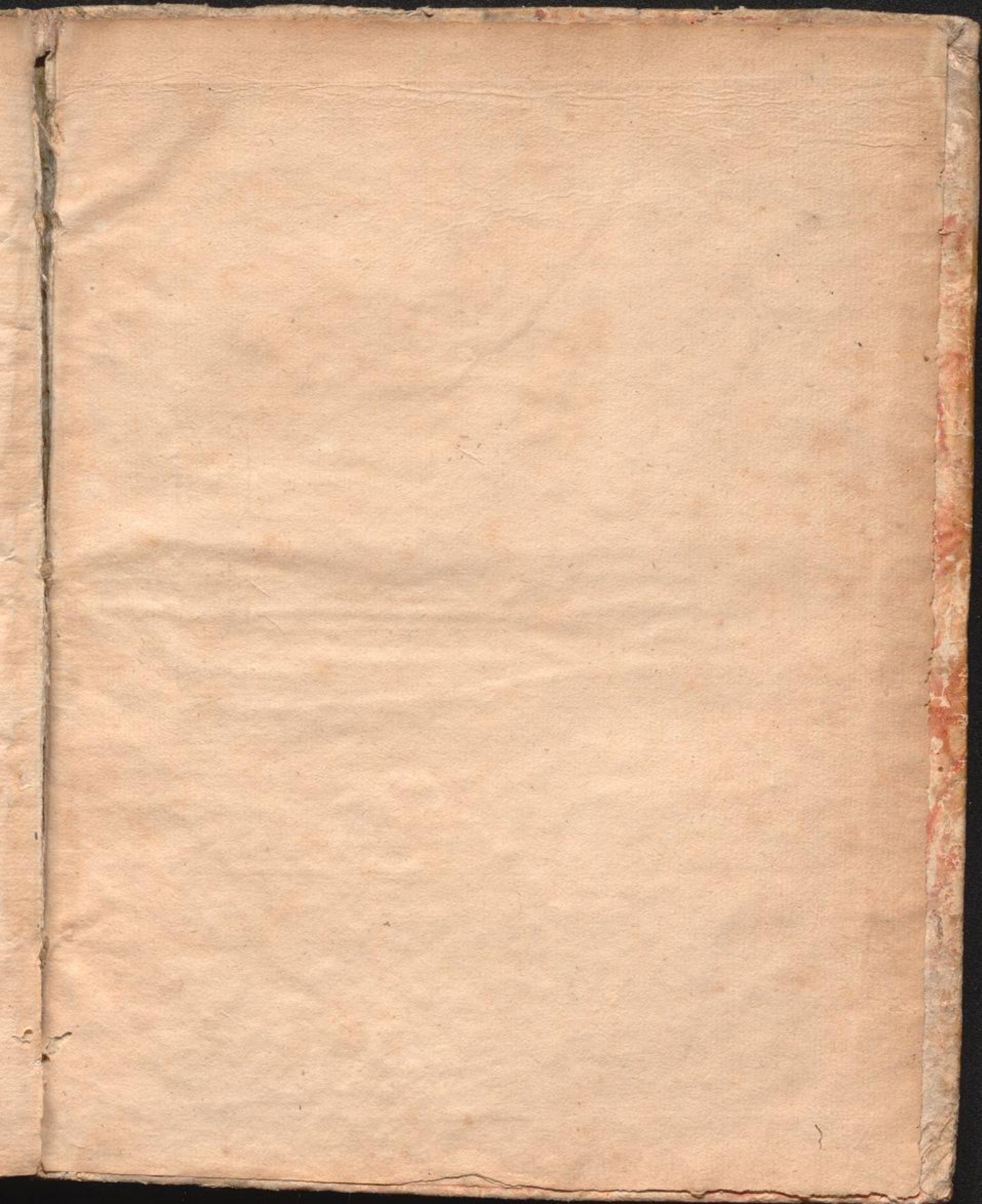
GERMANY

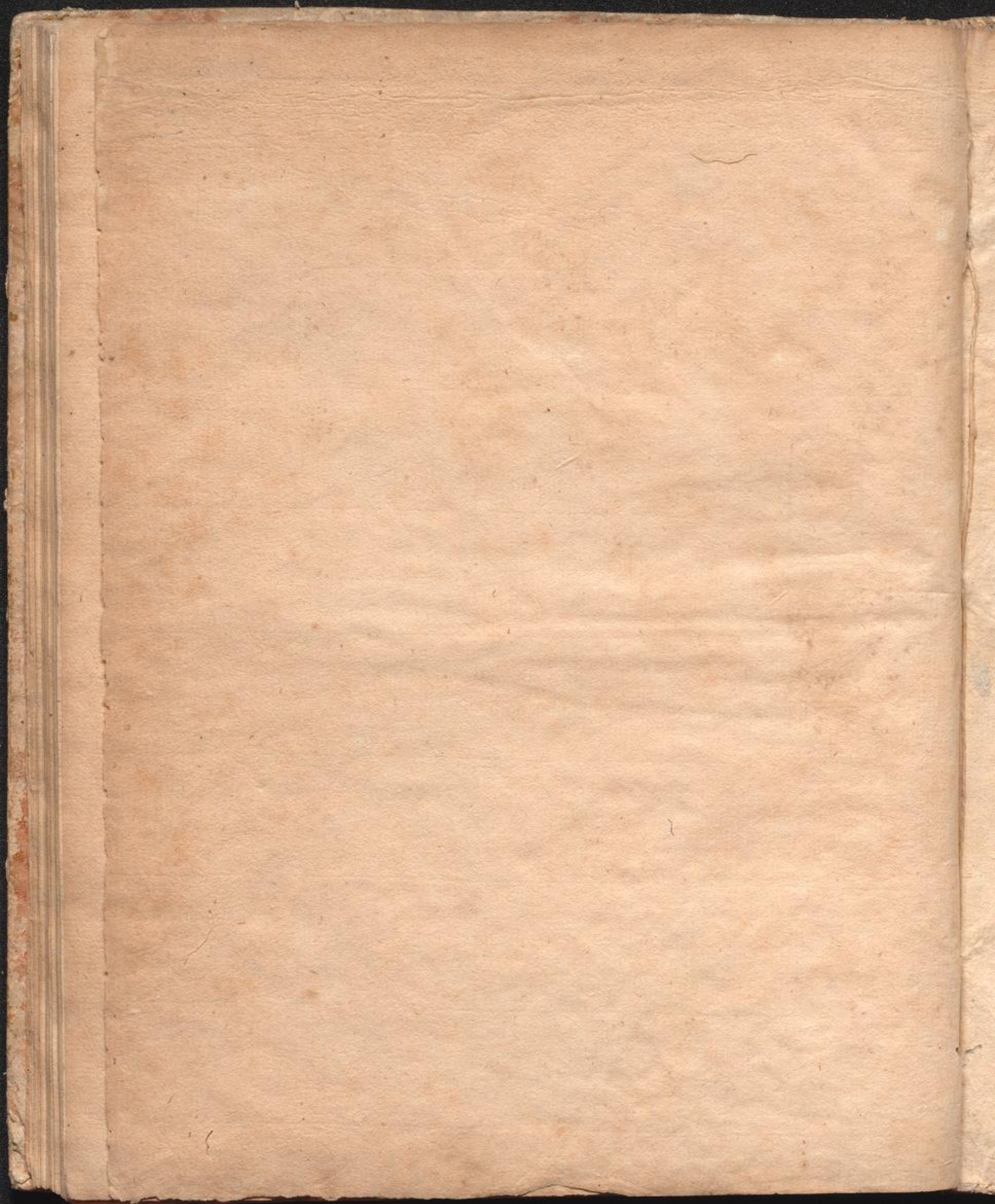
Antiquities of the
Cathedral of Paderborn
in the County of Lippe
by
Anton Hoffmann
Paderborn
1844

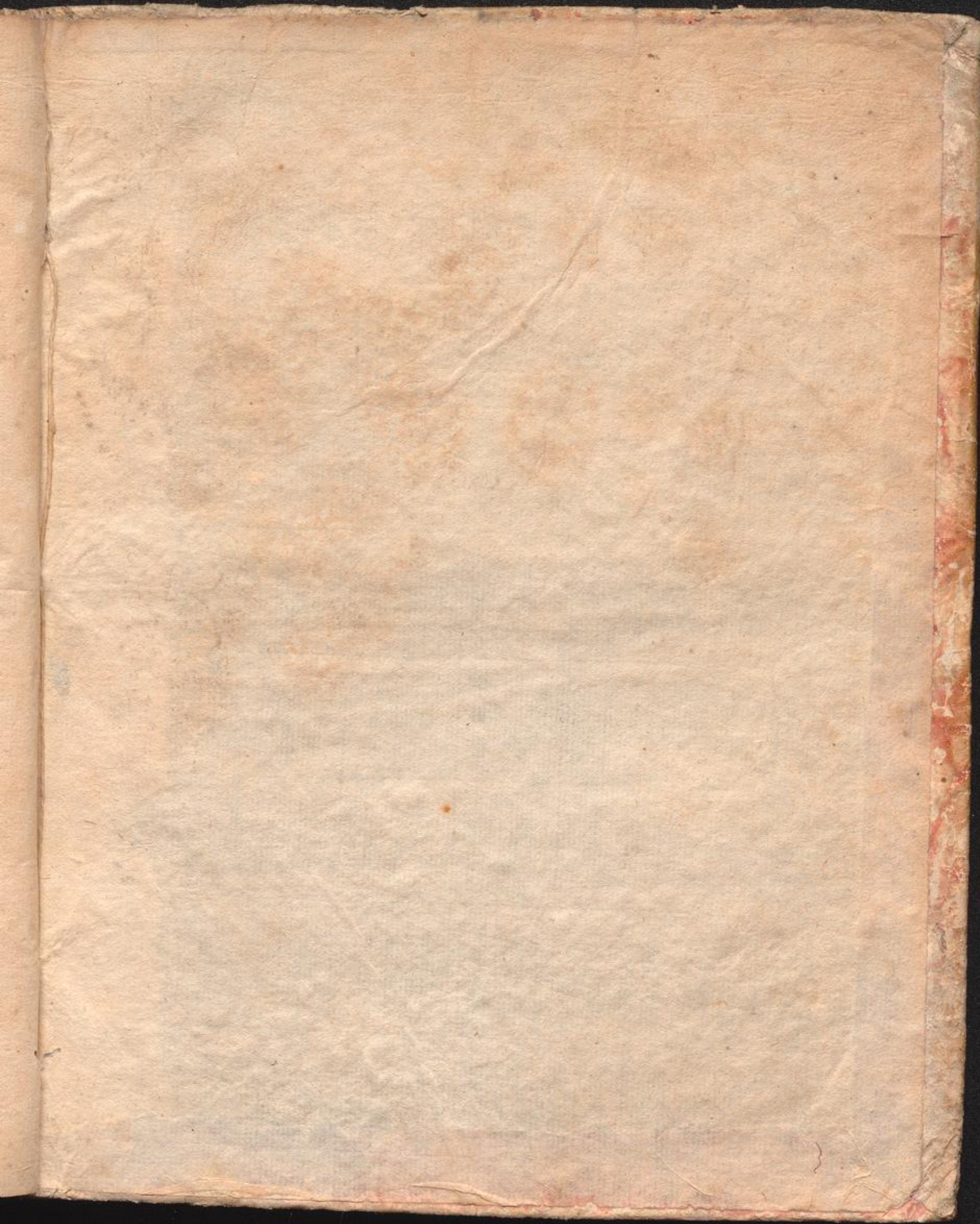
ANT. HOFFMANN
PADERBORN

5040

